

Kronologisk lista med rättsfall avseende vindkraft i huvudsak från MÖD, där-
utöver några andra fall.

Rättsfallen bevakas och sköts av Nätverket för vindbruk i samarbete med Peter
Ardö, Chefsrådet vid Mark- och miljödomstolen, Växjö tingsrätt.

MÖD:s avgöranden finns här: www.markochmiljooverdomstolen.se

Listan är senast uppdaterad 2020-01-27

Avgörande	Antal, effekt och höjd	Avstånd	Beskrivning
MÖD 2019-12-16 M 1845-19 Västervik	8 verk 200 m total- höjd		<p>Frågor om påverkan på tjäder, nattskärria och storlom. Dessa fågelarter är upptagna i bilaga 1 till artskydds-förordningen.</p> <p>Tjäder. Det finns sumpstråk och sumpskogar knutna till tjäderspelplatsen som är lämpliga fortplantnings-områden för tjäder. Krävs därför ytterligare skydd för tjädern (utöver vad underinstanserna föreskrivit). MÖD föreskriver att inga vindkraftverk får placeras inom en skyddszon för tjäder, som sträcker sig en kilometer från tjäderspelplatsens ytterkant, samt att vindkraftverkens vingar inte får överskrida gränsen till skyddszonen. Inga vägar inom skyddszonen för tjäder. Vidare angavs vissa begränsningar i tid för arbeten relaterat till skyddszonen.</p> <p>MÖD instämde i MMD:s bedömning om Nattskärria och storlom.</p> <p>Nattskärria. Naturvårdsverkets rapport 6740 ”Vindkraftens påverkan på fåglar och fladdermöss” ska beaktas. Bestånd på över två spelande hannar per kvadratkilometer undantas från vindkraftsutbyggnad. I nu aktuellt fall var det 1,14 spelande hannar per kvadratkilometer vilket inte var skäl att undanta området.</p> <p>Storlom fanns inte i området och utgjorde därmed inte hinder för tillstånd.</p> <p>Med angivna begränsningar var platsen lämplig och uppfyllde MB 2:6 och var för- enlig med artskyddsförordningen.</p>
MÖD 2019-11-12 M 1769-18 Västerbotten			Avslag på nätkoncession för ledning till vind- kraftspark.
MÖD 2019-09-04 M 6860-17	81 verk 200 m total- höjd		Frågor om naturvärden, kulturmiljö, rennäring, box- modell, svepyta. Avslag i lst-MPD och MMD. MÖD förklarade det tillåtligt.

<p>Pauträsk vindkraftpark i Storuman och Vilhelmina kommuner</p>			<p>De högsta naturvärdena har tagits bort ur ansökan. I fråga om det som kvarstår så utgör naturmiljön eller kulturmiljön inte något hinder mot lokalisering av vindkraft i dessa projektområden.</p> <p>Klassificeringen av områden som värdeetrakter med värdekärnor är inte att jämföras med ett område skydd och kan inte i sig utgöra skäl för att avslå ansökan om tillstånd, jfr MÖD 25 september 2015 i mål nr M 11588-14. Värdeetrakter och värdekärnor kan däremot ingå i underlaget och ska bedömas. I det här fallet medförde värdekärnor att ett område undantogs då det innehöll värdekärnor med våtmarkspassager med höga naturvärden.</p> <p>Området utgjorde inte riksintresse för rennäring, det fanns en flyttled norr om projektet.</p> <p>I fråga om påverkan på rennäring har olika bedömningar gjorts avseende olika delområden inom ansökan. Område som behövs för traditionell fotflytt har, oavsett att den på senare tid inte använts, bedömts behövas skyddas mot den påverkan en vindkraftsinstallation medför. Det hänvisas till rapporten Renar och Vindkraft II, att studier vid vindkraftparker tyder på att renar kan påverkas av vindkraftverk och att effekter kan ses på flera kilometers avstånd från vindkraftverken. MÖD anger sedan att det är svårt att på befintligt underlag uppskatta på hur långt avstånd renarna kan påverkas och hur stor denna påverkan blir men det får anses finnas en risk för att renarna påverkas negativt om vindkraftverk skulle tillåtas i Pauliden, särskilt som en flyttled är bred och flyttleden över Pauträsket skulle omges av vindkraftparker på båda sidor.</p> <p>I fråga om boxmodell har det bedömts röra för stora områden med för fri placering så boxmodell har inte varit tillåtlig.</p> <p>Vingarna ska inte sticka utanför projektområdet.</p> <p>MÖD bedömde ansökan tillåtlig för 81 verk, angav några övriga förutsättningar och skickade tillbaka målet till lst-MPD för meddelande av tillstånd och villkor.</p>
<p>MÖD 2019-09-04 M 6974-19 Norrback i Lyck-</p>	<p>37 verk 200 m totalhöjd</p>		<p>Frågor om naturvärden, pågående reservatsbildning, påverkan på rennäring, boxmodell, svepyta inom projektområdet. Avslag i lst-MPD och MMD. MÖD förklarade det tillåtligt.</p>

<p>sele kommun</p>			<p>Klassificeringen av områden som värdeetrakter med värdekärnor är inte att jämföra med ett område skydd och kan inte i sig utgöra skäl för att avslå ansökan om tillstånd, jfr MÖD 25 september 2015 i mål nr M 11588-14. Värdeetrakter och värdekärnor kan däremot ingå i underlaget och ska bedömas. I det här fallet utgjorde värdeetrakterna inte hinder mot tillstånd.</p> <p>Ett verk som ansökts inom område där reservatbildningsprocess pågår har bedömts som olämpligt och tagits bort.</p> <p>Visst område som idag är relativt orört med höga naturvärden och därför inte bör exploateras har undantagits trots att området var riksintresse för vindbruk och bara gränsade till riksintresse naturvård har det undantagits.</p> <p>Påverkan på renskötsel i området samt påverkan på en flyttled norr om etableringen har inte bedömts medföra påtaglig påverkan på rennäringen som därmed inte har hindrat tillstånd till vindkraftparken. Boxmodell har inte bedömts lämplig då det rör sig om för stor frihet att placera verken inom stora ytor. Fasta placeringar med flyttmån om 100 m har bedömts OK.</p> <p>Vingarna ska inte sticka utanför projektområdet.</p> <p>MÖD bedömde ansökan tillåtlig för 37 verk, angav några övriga förutsättningar och skickade tillbaka målet till Ist-MPD för meddelande av tillstånd och villkor.</p>
<p>MÖD 2019-05-24 M 3304-18 Lannaberget i Rättviks kommun</p> <p>M 3305-18 Broboberget i Ovanåkers och Rättviks kommuner</p>	<p>80 verk + 35 verk</p> <p>230 m totalhöjd</p>		<p>Fråga om boxmodell, flyttmån 300 m radie respektive yrkande om fasta positioner det sistnämnda framfört först i MÖD. Tillstånd gavs av Ist-MPD men upphävdes av MMD vilket stod sig i MÖD.</p> <p>Ansökningarna avser tillsammans 115 verk (80 i ena projektet och 35 i det andra ca 7 km från varandra) inom ca 14 km² område. MMD och MÖD har bedömt att underlaget inte är tillräckligt för att tillstånd enligt boxmodellen med någorlunda fri placering ska kunna ges. Motsvarande bedömning har gjorts avseende en flyttmån på 300 m radie.</p> <p>Bolaget har i MÖD framföra som sistahandsyrkande att ges tillstånd till fasta positioner enligt exempel-layout. MÖD konstaterar att yrkandet kan göras inom</p>

			ramen för prövningen men inte som första instans bör prövas av MÖD. Målet återförvisas till Ist-MPD för prövning av det yrkandet.
MÖD 2019-05-09 M 4293-18 Grönhult, Tra- nemo och Gisla- ved	13 verk 201 meter		Boxmodell, buller, tjäder, ekonomisk säkerhet m.m. En förutsättning för att tillstånd ska lämnas för en ansökan med relativt fri placering av verken är att det med stöd av ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen går att bedöma alla de konsekvenser som verksamheten kan komma att ge upphov till vid olika alternativutformningar. Ett tillstånd enligt boxmodellen förutsätter att det utifrån ansökan och den utredning som finns är möjligt att bedöma alla tänkbara placeringar inom det angivna verksamhetsområdet utifrån miljöbalkens krav, se bl.a. MÖD 2017:27 och MÖD 2018:19 samt MÖD:s domar den 13 april 2018 i mål nr M 3648-17 och den 2 oktober 2018 i mål nr M 9618-17. Bullernivån får vara 40 dB(A) ekv nivå, finns inte skäl att föreskriva 35 dB(A). Faktiskt och tekniskt möjligt för VU att innehålla 40 dB(A), i viss del med hjälp av åtagande att hålla avstånd om 750 m. Hän- syn har visats genom undantagsområden för natur- värden, våtmarker, fornlämningar m.m. Slutsatsen är att antalet möjliga placeringar är starkt begränsade. Boxmodell OK. Tjäderspelplats med sju tuppar hindrade placering på ett delområde. Ekonomisk säkerhet sattes till 1 250 000 kr per verk , bolagets yrkande om 500 000 kr per verk avlogs.
MÖD 2019-04-24 M 8368-17 Jönköping	9 verk		Tillsyn avseende buller från vindkraft. Allmänheten kan anmäla störningar till tillsynsmyndighet. Tillsynsmyndigheten måste lägga upp ett tillsynsärende som avslutas med ett beslut. Tillsynsbeslutet får (i den mån det gått denne emot) överklagas av en anmälare som berörs av den aktuella verksamheten. MMD har dock på eget initiativ (ex officio) prövat bullerstörningar för andra fastigheter än de som berörs av överklagandet. Det skulle MMD inte gjort. MMD:s avgörande upphävdes och tillsynsmyndighetens beslut att avsluta tillsynen utan åtgärd fastställdes.
MÖD 2019-04-01 M 9258-17 Fjällberg, Lycksele, Åsele	25 verk 200 m		Tillstånd till vindkraft. Frågor om påverkan på riksintressen vindbruk, rennäring, naturvård m.m, kumulativ påverkan, försiktighetsmått. Bolaget ansökte om 48 verk. MPD gav tillstånd till 25, MMD upphävde allt, MÖD gav tillstånd enligt MPD:s beslut (25) med vissa villkorsändringar.

			<p>Exempel på hur avvägningar mellan olika riksintressen görs.</p> <p>Vid bedömningen av kumulativa effekter bör parker som ännu endast är planerade inte beaktas, dock ska tillståndsgivna men ännu inte startade verksamheter beaktas.</p> <p>Uttalanden om att renar påverkas på 3-5 km men att påverkan varierar beroende på hur centralt i ett betesområde verken ligger.</p> <p>Fråga om tider på året när anläggningsarbeten ska göras och samebyns inflytande på att stoppa anläggningsverksamheten.</p> <p>Ej boxmodell, placering inom 100 m från angivna positioner.</p> <p>Fladdermusvillkor har satts utan att inventering gjorts (fladdermöss mindre vanliga i den delen av landet).</p> <p>Tillsynsmyndigheten gavs rätt att göra avsteg från fladdermusvillkor.</p>
MÖD 2019-02-06 P 4632-18 Bräcke	6 verk		<p>Fråga om kvalitet och ålder på fågelinventering vid bygglovsprövning.</p> <p>Markens lämplighet ska bedömas i bygglovsprövningen.</p> <p>Fågelinventering som redan vid ansökans ingivande var fem år gammal och endast avsåg örn underkändes. Kompletterande inventeringar täckte inte rätt område.</p> <p>Bygglov upphävdes eftersom underlaget var för dåligt.</p>
MÖD 2019-01-25 P 1592-18 Strömsund	67 verk		<p>Avgiften (PBL) för startbesked, slutsamråd och slutbesked för nybyggnad av 67 stycken vindkraftverk har fastställts till 940 680 kr (780 x 18 x 67). MÖD uttalade att avgiftsuttaget varken stred mot taxan eller mot någon allmän princip för uttag av kommunala avgifter. Att det fanns samordningsfördelar för nämnden ändrade inte det.</p>
MÖD 2019-01-21 M 2579-17 Torsås	Fyra verk		<p>Fråga om påverkan på fladdermöss. Anmälda verk. Det finns flera olika arter fladdermöss i området.</p> <p>MÖD ha funnit att föreskriven stoppreglering (15 juli-30 sept, <6 m/s, nattetid dvs 1 h före solnedgång och 1 h efter soluppgång) för närvarande är tillräcklig. Det behövs inte förbud för verken. Uppföljning av försiktighetsmättet ska ske.</p> <p>(Jfr dock även syntesrapport Vindkraftens påverkan på fåglar och fladdermöss, 6740 maj 2017, kommentar från PA).</p>
MÖD 2019-01-17 M 1789-18	50 verk 191 m		<p>Fråga om villkorsändring avseende verkens höjd från 191 m till 200 m.</p>

Uppvidinge	(sökta höjning till 200 m)		Villkorsändring är möjligt enligt kriterierna i 24 kap. 8 § miljöbalken (numera 24 kap 13 §). MÖD framhåller att ansökningar om villkorsändringar enligt praxis ska bedömas strängt. Sökanden hade inte visat att förutsättningar för villkorsändring är uppfyllda. Ansökan avslogs.
MÖD 2018-11-09 P 8280-17 Lomma	Tre verk		Bestämmelsen i 3 kap. 4 § miljöbalken om brukningsvärd jordbruksmark ska tillämpas även avseende bygglov för vindkraftverk. Bygglovet är inte tidsbegränsat, ianspråktagandet är därmed varaktigt. Alternativa placeringar inte utredda. Den sökta placeringen var inte förenlig med bestämmelsen i 3 kap. 4 § miljöbalken. Bygglov gavs inte. (En domare i MÖD var skiljaktig)
MÖD 2018-10-02 M 9618-17 Vitberget Kramfors	35 verk 205 meter 185 meter		Fråga om boxmodell. Jämförelse med MÖD 2017:27 och MÖD 2018-04-25 i mål nr M 6419-16, det är en grundläggande princip vid tillståndsprövningen enligt miljöbalken att det för varje anläggning sker en individuell prövning utifrån en bestämd lokalisering. En förutsättning för att tillstånd ska lämnas för en ansökan med relativt fri placering av verken är att det med stöd av ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen går att bedöma alla de konsekvenser som verksamheten kan komma att ge upphov till vid olika alternativutformningar. Det är inte möjligt att överlåta placeringen (22:25 3 st MB) till tillsynsmyndigheten om det är oförutsebart. Nu aktuellt fall avser tre delområden med stopp- eller begränsningsområden. Möjliga placeringar i boxen är starkt begränsade. All påverkan kan förutses. Beslutsunderlaget är tillräckligt för att i detta fall kunna bedöma och godta alla tänkbara placeringar av vindkraftverk och övriga anläggningar inom det angivna verksamhetsområdet utifrån miljöbalkens krav. Boxmodell OK
MÖD 2018-07-09 M 6365-17			Förlängd igångsättningstid (MB 24:2) Förlängd igångsättningstid nekades. Bolaget har som skäl för sin ansökan hänvisat till fördröjningar avseende elanslutningen. MÖD bedömde att bolaget inte har visat att arbetet med elanslutningen påbörjats i tid och att fördröjningen beror på ett oförutsett hinder. Ansökan om förlängning avslogs.
MÖD 2018-07-09 M 1762-18			Förlängd igångsättningstid (MB 24:2) Förlängd igångsättningstid nekades. Skäl som anslutningstiden avseende elnätet, byggtid, företagsförsäljning och konkurs anfördes. MÖD bedömde att kon-

			<p>kursboet (sökanden) inte visat att arbetet med elanslutningen pågått kontinuerligt och att dröjsmålet beror på annat än omständigheter som ligger inom ramen för de företagsekonomiska risker som kan finnas vid projekt av aktuellt slag. Det utgjorde inte skäl för förlängning. Gjorda investeringar som projektering, utredningar, vindmätningstrustning samt arbete med tillståndsfrågor och avtal var inte heller skäl nog. Ansökan om förlängning avlogs.</p>
<p>MÖD 2018-06-26</p> <p>P 5061-17</p>			<p>Fråga om påverkan på havsörn, berguv och fladdermöss.</p> <p>Klaganden har visat på boplatser för havsörn och berguv inom 2 km samt gynnsamt för fladdermöss. 11 av 19 fladdermössarter varav flera högriskaarter hittades. Sökanden har åberopat besök utfört under fyra timmar och ngn egentlig inventering har inte skett.</p> <p>Nämnda djurarter kommer att påverkas negativt av vindkraftverken. Inte utrett att lokaliseringen är lämplig. Ansökan om bygglov avlogs.</p>
<p>MÖD 2018-06-19</p> <p>M 6331-17</p>	442 verk		<p>Etapp 3 av Markbygden.</p> <p>Tillåtligheten tidigare avgjord av regeringen.</p> <p>Nu fråga om skyddsavstånd och arbetstid i förhållande till kungsörn samt skyddsavstånd avseende orre (gällande spelplatser för mer än 10 tuppar).</p> <p>Vidare fråga om kompensationsåtgärder avseende rennäringen.</p>
<p>MÖD 2018-06-18</p> <p>M 4249-17</p>	Tre verk 180 meter		<p>Fråga om fiskgjuse.</p> <p>Verken har ansetts tillåtliga då avståndet till fiskgjusbon varit tillräckligt långt (1 km). Vidare var flygvägar till viktiga fiskevatten för det häckande paret i öster till stor del fria från vindkraftverk. (tekniskt råd i MÖD skiljaktig bl.a. i fråga om flygvägar för födosök och om utredning varit tillräcklig)</p>
<p>MÖD 2018-06-14</p> <p>M 2968-17</p>			<p>Fråga om bullermätningar vid tillsyn av buller från vindkraft.</p> <p>I målet förelåg mätningar och beräkningar från verksamhetsutövarens konsult och från de boendes konsult. MÖD konstaterade att bedömningen skulle ske enligt utredningen från verksamhetsutövarens konsult då ljudimmissionsmätningen hade utförts enligt metod C i mätmetod Elforsk rapport 98:24 (1), vilken anvisas av Naturvårdsverket för kontroll av ljudimmission från vindkraft. Bullerberäkningen var utförd enligt modellen Nord2000 som rekommenderas av Naturvårdsverket. De andra mätningarna i målet var utförda på annat sätt och bedömdes inte ge rätt bild</p>

			<p>av bullret. Det var rätt av tillsynsmyndigheten att avsluta tillsynsärendet utan att vidta åtgärd.</p>
<p>MÖD 2018-06-13 P 7648-17</p>	<p>Två verk</p>		<p>Fråga om påverkan på berguv, pilgrimsfalk och storlom.</p> <p>I området finns häckande pilgrimsfalk, berguv och smålom. Dessa arter är upptagna i EU:s fågeldirektiv (2009/147/EG) bilaga 1 och rödlistade, där pilgrimsfalk och smålom är klassade som nära hotad och berguv som hotad. Enligt Vindvals uppdaterade syntesrapport "Vindkraftverkens påverkan på fåglar och fladdermöss" (rapport 6740) rekommenderas för pilgrimsfalk och berguv en buffertzoon från vindkraftverk av minst 2 km från boplatser. Sökanden bemötte inte nya uppgifter om fågel förekomst i MÖD utan hänvisade till inventering från 2011. Lokaliseringen är inte lämplig, ansökan om bygglov avslogs.</p>
<p>MÖD 2018-06-13 M 9150-17</p>			<p>Fråga om ansökan om återkallelse av tillstånd enligt MB 24:3, 24:7</p> <p>Naturvårdsverket har möjlighet men inte skyldighet att ansöka om återkallelse av tillstånd.</p>
<p>MÖD 2018-06-13 M 6313-17</p>	<p>13 (11) verk Högst 200 m</p>		<p>Avser påverkan på fiskgjuse. Fiskgjusen var inte hotad och det förekom endast ett par fiskgjusar i området som bestod av produktionsskog. Etableringen var tillåten utan att komma i konflikt med artskyddsförordningen. Hänsyn till fiskgjusen skulle dock tas så att två verk som riskerade att blockera vägen för födosök inte fick uppföras. Med den inskränkningen kunde vindkraftverken tillåtas.</p>
<p>MÖD 2018-05-18 M 4319-17</p>	<p>10 verk 220 m Uppdelat två grupper</p>		<p>Fråga om lämplig lokalisering i förhållande till såväl kända häckningsplatser för havsörn som potentiella platser. Tillstånd gavs i länsstyrelsen (MPD) och stod sig i MMD. I MÖD hade länsstyrelsen medgett ändring samt Naturvårdsverket yttrat sig.</p> <p>Det fanns tre kända häckningsplatser för havsörn inom 3-6 km. Möjligen fanns det sådana även närmare men det går inte att fastställa. Hänsyn ska dock även tas till mer än kända platser. Hög havsörnsaktivitet i området som sådant ska beaktas. Det var ett kärnområde för den regionala havsörnspopulationen. Lokaliseringen är inte förenlig med 2 kap. 6 § MB, MÖD ändrade underinstanserna och avslog ansökan. Även tjäder, nattskär och berguv nämns men be-</p>

			döms inte av MÖD.
MÖD 2018-05-16 P 10804-17 Nässjö	1 verk 150 m 3 MW		Fråga om verkan av aktualiseringsbeslut av ÖP. Tidigare tematiskt tillägg till ÖP om vindkraft sa att platsen var olämplig. Kommunfullmäktige sa vid aktualiseringsbeslut av ÖP att det tematiska tillägget inte längre var aktuellt. Tillägget ska därmed inte tillämpas. Parterna upplystes om detta i MÖD. Den generella ÖP:n anger visst område som olämpligt men vindkraftverket ligger i kanten av det området. Enligt MÖD innebär kommunens översiktsplan i nuläget – när det tematiska tillägget, ”Översiktsplan för vindbruk”, inte längre är aktuellt – inte hinder mot att ge bygglov för den ansökta åtgärden. Bygglov gavs.
MÖD 2018-05-15 M 6469-17			Kommunal tillstyrkan enligt MB 16:4 krävs även vid ändringstillstånd. Tillstyrkan gjordes i MÖD och tillstånd beviljades. Vidare bedömning av att påstådda brister i samrådet inte var sådana att ansökan skulle avvisas, (samrådet är mer noggrant beskrivet i MMD:s dom).
MÖD 2018-05-15 M 6228-17 Ögonfågeln Ragunda Strömsund Sollefteå	10 verk		Kommunal tillstyrkan enligt MB 16:4 krävs även vid ändringstillstånd. Ansökan har avslagits då sådan tillstyrkan saknades.
MÖD 2018-05-15 M 6227-17 Bodhögarna Ragunda Strömsund			Kommunal tillstyrkan enligt MB 16:4 krävs även vid ändringstillstånd. Ansökan har avslagits då sådan tillstyrkan saknades.
MÖD 2018-05-14 M 9183-17 Blåsmark Piteå			Kommunal tillstyrkan enligt MB 16:4 krävs även vid ändringstillstånd. Ansökan har avslagits då sådan tillstyrkan saknades.
MÖD 2018-05-03 M 1802-17	10 verk		Vindkraft boxmodellen= OK (Jfr MÖD 2017:27 ang boxmodell, dvs ej boxmodell om MKB inte förutser och beskriver ”allt” samt att fri placering inte är av mindre betydelse dvs ej delegeringsbart MB 22:25 3 stycket) Boxmodell med 10 verk, fem verk vardera i två delområden. Nu begränsad storlek på delområdena och påverkan på motstående intresse (rennäring) kan bedömas ändå. Den fria placeringen var inget hinder mot att pröva verksamheten. Ansökan avser två mindre etableringsområden för vindkraftverk med fri placering inom ett område där rennäring bedrivs. Ansökan avser område 1,5 km från ett rastbete som är utpekad som ett riksintresseområde för rennäring och ett område utpekad som ett

			s.k. kärnområde av riksintresse finns ca 500 m däri- från. Rennäringen kommer att påverkas. Hänsyn ska tas till kumulativa effekter av vindkraft, ledningar, vägar mänsklig närvaro mm. Byggskedet klaras ge- nom att perioden 1 december till 31 maj undantas från byggande. Det är endast 10 verk och de ligger utanför utpekat riksintresseområde för rennäring. Finns studier som visar att vindkraftverk är avhåll- lande och finns andra studier som visar annat. Det går inte att sätta upp fast avstånd som ska respekte- ras. Sammantagen bedömning är att rennäringen inte påtagligt skadas. Tillstånd gavs.
MÖD 2018-04-25 M 6419-16	144 verk		Vindkraft boxmodellen= Ej OK (Jfr MÖD 2017:27 ang boxmodell, dvs ej boxmodell om MKB inte förutser och beskriver "allt" samt att fri placering inte är av mindre betydelse dvs ej dele- geringsbart MB 22:25 3 stycket) Boxmodell med 144 verk i ganska fri placering. Vid fri placering är det svårt att bedöma de motstående intressena. Underlaget beskriver inte alla konsekven- ser och ngn bedömning enligt miljöbalken går inte att göra. Det går inte att avgöra om verksamhetens loka- lisering är lämplig utifrån kraven i 2 kap. 6 § miljö- balken. Att delegera placeringen av stort antal verk och vägar tillsynsmyndigheten stämmer inte med MB 22:25 3 stycket, det är inte av mindre betydelse. Av- slag. Boxmodell inte OK.
MÖD 2018-04-13 M 3648-17	36 verk		Vindkraft boxmodellen = OK (Jfr MÖD 2017:27 ang boxmodell, dvs ej boxmodell om MKB inte förutser och beskriver "allt" samt att fri placering inte är av mindre betydelse dvs ej dele- geringsbart MB 22:25 3 stycket). Boxmodell med fri placering av 36 verk godkändes. Det var inte lika fri placering som i MÖD 2017:27, vidare finns begränsningsytor, antalet möjliga place- ringar är färre. Det motstående intresset rennäringen har inte ansetts påverkas av den fria placeringen. Be- slutsunderlaget är därmed tillräckligt för att kunna bedöma effekten för rennäringen. Boxmodell OK. Ca 2,7 km från området fanns riksintresseområde för rennäringen. I domen glörs en lång rad bedömningar av vindkraftens påverkan på rennäringen. MÖD gör bedömningen att det inte medför påtaglig skada för rennäringen. Tillstånd gavs.
MÖD 2018-04-05 M 10984-16 Ava Nordmaling	6 verk		Lokaliseringsbedömningar, avvägningar rennä- ring/vindkraft. Jfr 2017-11-24 i mål nr M 10882-16 och 10878-16). Länsstyrelsen (MPD) gav tillstånd, MMD upphävde MÖD höll med MMD. Ansökan om sex verk i direkt anslutning till befintlig

			<p>park på Gabrielsberget med 40 verk. Riksintresse vindbruk men inte utpekad riksintresse rennärning. Goda förutsättningar för vinterbete för ren. Bedömningen är att vindkraftverken påverkar förutsättningarna för renskötsel. Studier som anger att detta gäller inom 3-5 km nämns. Erfarenheter från Gabrielsberget som visar försvårande vägs in. Störningar under byggskedet skulle gå att lösa med försiktighetsmått/skyddsåtgärder. Under driftskedet är det svårare med skyddsåtgärder. Området är ett kärnområde för rennärning. Påverkan på rennärning blir påtaglig. Intresseavvägning vind/reonnärning ska göras. Genom befintlig park Gabrielsberget har rennärningen redan fått tåla intrång. MÖD konstaterar att det är risk för att en ytterligare utbyggnad av vindkraft kan medföra att det inte längre är möjligt att bedriva traditionell rennärning inom vinterbetesområdet.</p>
MÖD meddelat 2018-04-17 M 1633-18			<p>Avvisning av överklagande av beslut om utlämnande av sekretessbelagda handlingar. Beslutet fick överklagas endast i samband med överklagande av ett beslut som innebär att målet avgörs, jfr 37 § första stycket ärendelagen.</p>
MÖD 2018-03-20 M 4323-17	4 verk		<p>Vindkraftverk inom naturreservat, fråga om tillstånd enligt reservatsföreskrifterna. Det är lättare att få tillstånd enligt reservatsföreskrifter än vad det är att få dispens från desamma. Man tar bara hänsyn till gällande reservatsföreskrifter, att dessa avses att omarbetas beaktas inte. Verken skulle bara uppföras i en begränsad del av reservatet, fri-luftslivet skulle inte påverkas. Tillkommande vägar kunde ha positiv effekt för tillgängligheten. Störningen var så liten att tillstånd gavs.</p>
MÖD 2018-03-13 M 6328-16			<p>Ekonomisk säkerhet fastställdes till 500 000 kr per verk. Rennäringsfrågor. Bedömning av riksintresse för vindkraft och riksintresse för rennärning varvid vindkraften bedömts ha företräde. Samrådsskyldighet med samebyn om arbeten och tidplan under anläggningsfasen. Inga omfattande anläggningsarbeten under tiden 15 december-30 april om inte bolaget och samebyn är överens om det. Årligt samrådskrav med samebyn under driftfasen. Bolaget ålades att vidta kompensationsåtgärder för samebyns renskötsel motsvarande högst 1 350 000 kr. Viss delegation till tillsynsmyndigheten avseende kompensationsåtgärder.</p>
MÖD 2018-01-10 M 7914-17 beslut meddelat Gotland	Sex verk		<p>De sex verken var anmälda till kommunen och hade då godtagits, vidare hade man fått Natura 2000-tillstånd. Ytterligare skriftväxling hade skett med Ist</p>

		<p>om bl.a. artskydd. Detta var 2009-2011. Därefter frågade bolaget 2016 länsstyrelsen om de beslut som hittills meddelats för verksamheten var tillräckliga. Länsstyrelsen svarade då att det krävdes artskyddsdispens. Bolaget överklagade.</p> <p>MÖD konstaterade att beslutet var överklagningsbart. MÖD angav vidare att beslutet inte var föränlett av någon ansökan och inte heller var ett tillsynsbeslut och att Ist inte hade rätt att fatta ett sådant beslut. Länsstyrelsen hade därmed gått utöver vad den har rätt att göra enligt miljölagstiftningen. Beslutet upphävdes.</p>
<p>MÖD 2017-11-24 M 10882-16</p> <p>Gabrielsberget Nordmaling</p>	<p>40 verk, 150 meter (tillstånd sen tidigare, nu endast uppskjuten fråga)</p>	<p>Uppskjuten fråga ang. begränsning av påverkan på rennäringen. Endast bolaget klagade till MÖD.</p> <p>Området används för vinterbete. Det är svårt att beräkna områdets kapacitet för renbete (enheten renbetesdygn används= antalet renar x antalet dygn). Blir istället skälighetsuppskattning.</p> <p>Många faktorer påverkar renarnas rörelsemönster men tillräckligt talar för att vindkraftverken, anlagda vägar och ökad mänsklig närvaro – är den viktigaste orsaken till de störningar som uppkommit i renskötsel och den ökade arbetsbelastningen för rensköttarna. Utgångspunkten är att villkor ska föreskrivas så att vinterbetesmarkerna förblir beteskraftiga på lång sikt. Följande frågor var tvistiga i MÖD.</p> <p>Utfodringshage ska anläggas för att motverka negativa effekter på rennäringen. Kostnaden 1-1,7 Mkr och sedan 50-60 tkr/år är inte oskäligen. Invändning om att kostnaden (inkl övriga villkor) är 1,9 % av bolagets intäkter första året ändrade inte det.</p> <p>I fråga om undvikande nämner MÖD äldre domar där undvikandezonen angetts till 5 km, i nu aktuell dom anger MÖD att betesbortfallet ska bestämmas på det sätt den utsedde sakkunnige angett (se sid 51 i MMD Umeås dom där anges 100 % bortfall i parkområdet och 50 % bortfall inom 3 km från parkens centrum)</p> <p>20 GPS-sändare ska bekostas av bolaget. Ca 50 000 kr.</p> <p>Arvode för en extra rensköttare (viss tid) ska bekostas av bolaget, 185-280 tkr/år.</p> <p>Bolaget ska tillhandahålla en snöskoter, 80-115</p>

			<p>tkr/år.</p> <p>Bolaget ska stå för bränsle, motsvarar 50-70 tkr/år (ev ngt lägre>). Villkoret ska alltså inte upphävas.</p> <p>(En avslutande kommentar, som inte har uttrycklig täckning i MÖD:s domskäl, är att man kan ställa sig frågan hur tillåtligheten (avgjord 2006) hade avgjorts om den varit uppe till prövning nu 2017?)</p>
<p>MÖD 2017-11-24</p> <p>M 10878-16</p> <p>Gabrielsberget Nordmaling</p>	<p>Ansökan om 6 verk på 200 meter, utöver de 40 verk på 150 meter som redan finns</p>		<p>MPD gav tillstånd till sex verk, MMD upphävde tillståndet vilket MÖD instämde i.</p> <p>Området är inte av riksintresse för rennäringen men har stor betydelse såsom vinterbetesmarker för renskötseln.</p> <p>Den befintliga parken (40 verk) inverkar negativt på möjligheterna att bedriva renskötsel i området genom den betesförlust som uppkommer och renarnas ändrade rörelsemönster.</p> <p>Samebyn har invänt att ytterligare etablering av vindkraft inom området leder till att det inte länge kan användas för vinterbete. MÖD har inte ansett att det finns anledning att ifrågasätta den beskrivningen. Bolagets invändning att påverkan kan lösas med en ny uppsamlingshage har inte ansetts tillräckligt. Påverkan från de sex verken tillsammans med de 40 befintliga innebär att platsen inte kan anses vara en lämplig lokalisering för tillkommande vindkraftverk.</p>
<p>MÖD 2017-11-17</p> <p>M 8189-16</p> <p>Taggen Hanöbukten Kristianstad, Sölvesborg</p>	<p>83 verk 170 (220) meter (nu fråga om ändringstillstånd från 170 till 220 m samt villkorsändringar)</p>		<p>Frågor om regelverket för ändring av miljöfarlig verksamhet jämfört med ändring av vattenverksamhet.</p> <p>Höjning från 170-220 meter. Ändringen består bl.a. i att fundamentens diameter ökas med en meter vilket kommer att medföra ökad ljudemission vid pålning. Ljuden påverkar bl.a. tumlare. MÖD konstaterar att ändringen är tillståndspliktig vattenverksamhet.</p> <p>Reglerna om ändringstillstånd i 16:2 MB rör bara miljöfarlig verksamhet. Den problematik som finns för frågan om ändringstillstånd avseende miljöfarlig verksamhet rör inte vattenverksamhet, där är utgångspunkten att det gällande tillståndet har rättskraft och att det enbart är den sökta ändringen som provas.</p> <p>Inga problem att pröva ansökan om ändringstillstånd för både den miljöfarliga verksamheten och vatten-</p>

			<p>verksamheten. Sökanden anger ramen för prövningen men det är tillståndsmyndigheten som avgör om avgränsningen fungerar i prövningen.</p> <p>Formkraven är olika vid prövning enligt 9 kap (MFV) och prövning enligt 11 kap (vattenverks). Då prövningen i MMD endast utgått från att det var 9 kap-prövning ska målet återförvisas till MMD för prövning avseende båda delarna.</p>
<p>MÖD 2017-11-06 M 3892-17</p> <p>Helsingborg</p>	<p>Två verk 150 meter</p>		<p>Fråga om tillåtlighet med avseende på verkens påverkan på fåglar och fladdermöss.</p> <p>Mycket röd glada i området, även en del andra rovfågelsarter (ormvråk, tornfalk brun kärrhök). Fladdermusinventeringen visar att fem högriskarter som är särskilt utsatta för risk för kollisioner med vindkraftverk finns i närområdet (nordfladdermus, dvärgpippistrell, större brunfladdermus, gråskimlig fladdermus och sydfladdermus). Sverige inhyser ca 10 % av världspopulationen av röd glada, vilket ger Sverige ett högt skyddsansvar för att trygga artens fortlevnad.</p> <p>Området har en mycket hög aktivitet av både skyddsvärda fågelarter och fladdermöss. Platsval och att undvika att bygga på särskilt känsliga områden är bästa skyddet för arterna. Stoppreglering (BAT-mode) räcker inte där fladdermustätheten är mycket hög och där sällsynta arter samt flera högriskarter har påträffats.</p> <p>Sökanden har inte visat att platsen är lämplig (MB 2:6). Med ändring av underinstanserna upphäver MÖD tillståndsbeslutet och avslår ansökan om tillstånd.</p>
<p>MÖD 2017-06-19 M 4276-16</p> <p>Kölvallen Ljusdals kommun</p>	<p>92 verk (59) 205 meters höjd</p>		<p>Tillstånd har i underinstanserna givits till 92 verk enligt s k boxmodell inom en 36 kvkm stort område. Slutlig placering skulle bestämmas av tillsynsmyndigheten. MÖD som upphävde tillståndet uttalade bl.a. följande.</p> <p>Lokaliseringsbedömningen enligt 2 kap. 6 § MB är en central del av tillåtlighetsprövningen. Först när den är gjord beslutas om eventuella villkor för verksamheten. Prövningsmyndigheten får överlåta till tillsynsmyndigheten att sätta villkor som är av mindre betydelse. Verksamhetsutövaren ska visa att miljöbalkens krav uppfylls miljöpåverkan ska framgå av MKB:n.</p>

		<p>Generellt sett kan det finnas möjlighet att ge tillstånd med fri placering då det kan ge stora ekonomiska vinster att inte redan vid ansökningstillfället fastställa verkens exakta placering. Det krävs då att det i ansökan och MKB:n är utrett alla konsekvenser som kan uppstå, MÖD nämner därvid ljud- och skuggor samt påverkan på arter. MÖD pekar vidare på problem med en sådan mer generell prövning där inte alla konsekvenser kan förutses.</p> <p>Nu aktuellt fall avser ett stort antal vindkraftverk och ett stort projektområde som i vissa delar har höga naturvärden, våtmarker med skyddsvärda arter och kungsörnspar med revir och boplatser norr om området. Omfattande väg- och ledningsnät ska anläggas. Den slutliga placeringen av verken och antalet verk kommer att ha betydelse för vilka störningar som uppstår och i vilken omfattning t.ex. fåglar kommer att påverkas. Ansökan och MKB:n ger inte tillräckligt underlag för att bedöma alla de konsekvenser som verksamheten vid olika alternativutformningar kommer att ge upphov till. Lokaliseringsprövningen enligt 2 kap. 6 § MB går därmed inte att göra. Vidare är slutlig lokalisering av ett så stort antal (92 eller 59) verk inte heller av mindre betydelse så det går inte att delegera till tillsynsmyndigheten, 22 kap. 25 § 3 st MB.</p> <p>Att i MÖD åta sig fast placering av 59 verk går inte då det strider mot instansordningsprincipen att MÖD som första instans ska ställning till det.</p>
<p>MÖD 2017-05-08</p> <p>M 5329-16</p> <p>Skaftåsen Härjedalen</p>		<p>Fråga om påverkan på riksintresse kulturmiljövård för Fågelsjö finnmarksby och Hälsingegårdarna samt artskyddsfrågor kungsörn och buller.</p> <p>Kulturmiljön</p> <p>Områden av riksintresse för kulturmiljövården ska enligt 3 kap. 6 § miljöbalken skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada kulturmiljön. Det är först vid en tillståndsprövning som det slutligt avgörs om ett område är av riksintresse och om en åtgärd påtagligt skadar riksintresset (jfr prop. 1997/98:45 del 1 s. 242). Förutom målade interiörer skulle man även ta hänsyn till det orörda läget för Fågelsjö finnmarksby och Hälsingegårdarna och orörda landskapet fritt från storskaliga tillägg samt möjligheten att uppleva det isolerade läget genom en obruten horisont. Utpekad från UNESCO, i de beslutet nämns utbyggnad av vindkraft. Länsstyrelsen Gävleborgs och Riksantik-</p>

		<p>varieämbetets riksintressebeskrivning av området överensstämmer med världsarvets intentioner såsom dessa kommit till uttryck i utpekandebeslutet från Unesco. MÖD bedömde att interiörerna inte påverkades. Lokaliseringen på Sjöaberget kommer dock att förändra det öppna landskapets orördhet och således påverka de karaktärsdrag som bidrar till gårdens värde ur kulturmiljösynpunkt. MÖD fann därför att verken innebär påtaglig skada på riksintresset. MPD:s förbud mot vindkraftverk, vägar och ledningar inom ett visst område fastställdes.</p> <p>Kungsörn Det aktuella verksamhetsområdet ligger ca 3 km från två kungsörnsbon. Det krävdes inte ytterligare skydd och kungsörnen var inte skäl att säga nej till verken.</p> <p>Buller 40 dB(A) skulle gälla. Kumulativt buller behövde inte regleras.</p> <p>Hänvisning till allmänna råd Det är inte lämpligt att hänvisa till myndighetsföreskrifter eller allmänna råd (jfr Mark- och miljöoverdomstolens avgörande i mål M 9616-14). Hänvisningen till Folkhälsomyndighetens allmänna råd i andra stycket i villkor 12 ska därför ersättas med de värden som anges i dessa allmänna råd.</p>
MÖD 2017-05-02 M 2203-17		<p>Sekretessfråga, 20 kap 1 § Offentlighets och sekretesslagen</p> <p>Vissa aktbilagor om fåglar hade bara lämnats ut till bolagets ombud. MÖD bestämde att aktbilagorna skulle lämnas ut även till bolaget som sådant.</p>
MÖD 2014-04-27 M 2917-16 Enviksberget Falun	Tio verk	<p>Fråga om påverkan på landskapsbilden samt fråga om kumulativt buller. I området fanns andra tillståndsgivna vindkraftparker.</p> <p>Landskapsbild Området är ett kuperat skogsklätt landskap med gles bebyggelse. Vindkraftverken på Enviksberget kommer att synas från flera platser, men den kuperade terrängen och relativt tät vegetationen kommer att minska verkens visuella påverkan. I de fall vindkraftverken syns från bostäder kommer det att vara på långt håll. Från vissa ställen kommer även andra vindkraftsetableringar vara synliga. Uppförandet av</p>

		<p>vindkraftverken kommer tveklöst att påverka landskapsbilden, MÖD bedömer att denna påverkan inte blir så kraftig att den hindrar att tillstånd ges.</p> <p>Buller Det är OK att fastställa verkens slutliga placering senare om det finns regler som säkerställer att bullret inte blir för högt.</p> <p>Innehållande av begränsningsvärdet 40 dB(A) utomhus generellt vid bostäder, respektive 35 dB(A) vid bostäder i planlagda fritidshusområden har i praxis bedömts godtagbart för att förhindra att olägenheter för människors hälsa och miljön uppkommer till följd av vindkraftverksamhet.</p> <p>För att det kumulativa bullret utomhus vid bostäder inte ska överstiga ovan angivna nivåer har det i tillståndet angivits särskilt bestämda bullernivåer på angivna platser där bullret inte får överstiga 34 dB(A). m viss angiven annan vindkraftspark inte kommer till stånd så kan man bortse från den särskilda regleringen.</p>
<p>MÖD 2017-04-26 M 11333-16 Falun</p>	<p>Ett verk Högst 150 m</p>	<p>Tillsynsföreläggande efter anmälan av ett verk. Fråga om påverkan från hindersbelysningen och därmed fråga om krav på radarstyrd hindersbelysning eller begränsning till högst 150 m för att undvika störning från högintensiv vit hindersbelysning.</p> <p>Området är enligt kommunen skyddsvärt pga att det är mörkt. MÖD konstaterade att det i närheten finns andra vindkraftverk varav några med röd hindersbelysning och några med högintensiv vit hindersbelysning. MÖD konstaterar att den högintensiva vita belysningen syns mer än den röda. MÖD bedömd att platsen för de nu aktuella verket inte var lämplig fr att förse med högintensiv vit belysning. Bolaget hade vidare invänt att det blev för dyrt med radarstyrd hindersbelysning då bara ett verk skulle bära kostnaden. Därmed fick verkets höjd begränsas till högst 150 m vilket även bolaget accepterat som andrahandsyrkande.</p> <p>Två skiljaktiga i MÖD som menade att de inte fanns skäl att undvika den högintensiva vita hindersbelysningen.</p>
<p>MÖD 2017-02-20 M 298-16</p>		<p>Bullerklagomål på vindkraftverk.</p> <p>Frågor om var på fastigheten bullermätning ska utfö-</p>

Tomelilla		<p>ras. Skillnad på fastighetsgräns och tomtgräns?</p> <p>Det fanns inte skäl att ifrågasätta mätning som gjorts enligt vedertagen mätstandard. beräkningsosäkerheten i metoden är inte av sådan storlek att den ska beaktas vid jämförelsen med det föreskrivna högsta värdet för buller, dvs. 40 dB(A) vid tomtgräns till bostäder. Det fanns inte anledning att vidta ytterligare åtgärder.</p>
MÖD 2017-01-23 M 3724-16 Slageryd, Vetlanda		<p>Villkorsfråga angående buller (målet i övrigt är avgjort tidigare).</p> <p>Om bara ena sidan överklagat får prövningen av överklagandet inte leda till försämring för den som klagat.</p> <p>MÖD var med hänsyn till prövningsramen i målet, förhindrad att utforma villkoret på sätt länsstyrelsen anfört trots gällande praxis.</p> <p>MÖD konstaterar att utifrån gällande kunskapsläge kan behovet av villkor för lågfrekvent buller från vindkraftanläggningar ifrågasättas. Med hänsyn till att det endast är enskilda sakägare som överklagat till MÖD är prövningsramen i MÖD sådan att domstolen inte kan överpröva behovet av villkoret, utan endast dess utformning.</p> <p>I MD hade de enskilda klagande fått en försämring trots att det bara var de som klagade. MÖD ändrade på det.</p>
MÖD 2017-01-20 M 2008-16 Ystad		<p>Anmälningsärende.</p> <p>Förelägganden har inte samma rättskraft som tillstånd (jfr 24 kap 1 § MB). En tillsynsmyndighet är oförhindrad att vid behov och på eget initiativ besluta om nya försiktighetsmått.</p> <p>Den som får föreläggandet ska själv kunna följa det. Det är samma princip som tidigare slagits fast vid tillståndsprövningar av verksamheter som stör samma område. (MÖD 21 september 2016 i mål M 10647-15 och den 2 mars 2016 i mål M 1064-15). Varje verksamhetsutövare ska ha egna ljudnivåvärden att förhålla sig till. Bullerutrymmet ska fördelas mellan olika verksamhetsutövare. I det aktuella anmälningsärendet bestämde MÖD att bullret skulle begränsas till 37 dB(A) på en angiven plats (där samverkande buller förelåg). På övriga platser fanns inget samverkande buller och där kunde nivån 40</p>

			dB(A) gälla.
MÖD 2016-12-21 M 1413-16 Vindpark Holmevattnet Dals-Eds och Färgelanda	Sex verk 200 m totalhöjd		<p>I huvudsak fråga om tjäderspelplats i närheten av etableringen, samt nattskärra och smålom.</p> <p>MÖD uttalade bl.a. följande. Nio spelande tjädertuppar har observerats i området, med en större spelplats om ca 10 ha i den södra kanten av området mellan verksplatserna 2–4 och 6. Spelplatsen ligger med sitt centrum mellan 150–750 m från de närmsta verksplatserna. Så stora tjäderförekomster och spelplatser är ovanliga så långt söderut i Sverige. Ytterligare spelplats finns, området är rikt på tjäder. Tjädern har en begränsad manövreringsförmåga och kolliderar förhållandevis ofta med vindkraftverkstorn eller slungas till marken av turbulensen från rotorbladen. Tjädern anses särskilt störningskänslig på spelplatsen och Naturvårdsverket rekommenderar en skyddszon på 1 km mellan vindkraftverk och större tjäderlekar (fler än 5 tjädertuppar). Det är ovanligt att det i dessa delar av landet finns en så rik tjäderförekomst. Området är därför särskilt skyddsvärt. Att enbart studera hur vindkraftverken påverkar tjädern är inte tillräckligt.</p> <p>Inventeringen av nattskärra skedde bara vid ett tillfälle vilket är en brist.</p> <p>Beskrivning av smålom, som finns i området, är bristfällig.</p> <p>MÖD:s bedömning blev att den ovanligt höga tjäderförekomsten i kombination med bristerna i fråga om utredningen av nattskärra och smålom medför att sökanden inte visat att platsen är lämplig. Ansökan avslås.</p> <p>I övrigt finns i målet uttalanden om MKB:ns omfattning, buller, vattenskyddsområde, fladdermöss, brand och haverier.</p>
MÖD 2016-12-14 M 4596-15 Uppvidinge Karskruv			<p>Frågor bl.a. om kumulativt buller från flera vindkraftparker, boxmodell</p> <p>MÖD hänvisar till avgörandena Rosenholm Horschaga i Uppvidinge (MÖD 2016-03-02 M 1064-15, M 1067-15) och de allmänna utgångspunkterna vid tillståndsskrivning för flera verksamhetsutövare med kumulativt buller. MÖD har vidare öppnat för alternativa bullervillkor som gjorts beroende av om tillstånden för närliggande parker förfaller.</p>

		<p>Förhållanden 8 m/s på 10 meters höjd utgör ett referensförhållande som väljs i enlighet med praxis för ljudnivåmätningar finns ej skäl att ändra det.</p> <p>Villkor om lågfrekvent buller anges. Det sägs dock att det är låg sannolikhet för att verksamheten ska ge upphov till störningar på grund av lågfrekvent buller. Den lämpligaste regleringen för att säkerställa att bostäder i omgivningen inte utsätts för oacceptabla nivåer av sådant buller är ett åtgärdsinriktat villkor. Värdena baseras på Folkhälsomyndighetens allmänna råd men ska anges explicit i villkoret. Viss delegation till tillsynsmyndigheten om kumulativt lågfrekvent buller.</p> <p>Boxmodell medges med hänvisning till MÖD 2014:34 (2014-10-23 M 4107-14 Fröskog Åmål)</p>
<p>MÖD 2016-12-14</p> <p>M 1344-16</p> <p>Uppvidinge Marhult</p>		<p>Fråga bl.a. om kumulativt buller från flera vindkraftparker.</p> <p>MÖD hänvisar till avgörandena Rosenholm Hors-haga i Uppvidinge (MÖD 2016-03-02 M 1064-15, M 1067-15) och de allmänna utgångspunkterna vid tillståndsskrivning för flera verksamhetsutövare med kumulativt buller. MÖD har vidare öppnat för alternativa bullervillkor som gjorts beroende av om tillstånden för närliggande parker förfaller.</p> <p>Ändring av skrivning om lågfrekvent buller (bara bolaget klagade)</p> <p>Den ekonomiska säkerheten har inte sänkts som bolaget yrkat utan ligger fast på beloppen underinstansen sagt dvs 700 000 kr per verk men om det är hybridtorn med betong ska säkerheten var 1 000 000 kr per verk.</p>
<p>MÖD 2016-12-02</p> <p>M 6204-16</p> <p>Motala</p>	<p>11 verk (18 i ursprunglig ansökan)</p>	<p>Frågan i MÖD gällde om kommunens tillstyrkan var villkorad i strid med 16 kap. 4 § MB.</p> <p>Motala kommunstyrelse beslutade den 25 mars 2014 att tillstyrka ansökan under förutsättning att plan- och miljönämndens yttrande och kommunens riktlinjer i det tematiska tillägget till översiktsplan beaktas. MÖD konstaterade att det enligt ordalydelsen var en tillstyrkan. MÖD konstaterade vidare att det är naturligt att en miljönämnd yttrar sig i sådana här mål och att hänvisningen till miljönämndens yttrande i tillstyrkan inte var så omfattande eller långtgående att den förtoget innebörden av kommunstyrelsens tillstyrkande. Beslutet var därmed inte villkorat och inte i</p>

			strid med bestämmelsen i 16 kap. 4 § MB.
MÖD 2016-11-28 M 946-16 Ludvika	10 verk 150 meter		Fråga om förbud mot avverkning m.m. under perioden 20 maj– 15 september med hänsyn till fågellivet behövs eller inte. MÖD bedömde att förbudet behövdes med hänsyn till nattskärnan som är en av de särskilt skyddsvärda arterna i fågeldirektivet och fridlyst. Den avsatta tiden motsvarar nattskärans häckningsperiod. Nattskärnan är sällsynt i det aktuella området (Dalarna).
MÖD 2016-11-18 P 3659-16 Trelleborg	1 verk		Kommunen hade avslagit bygglovsansökan bl.a. p.g.a. den inte stämde med ÖP:s riktlinjer om att kommunen ska verka för att vindkraftverk placeras i grupper. MÖD bedömde att bara den omständigheten att ett verk inte ingick i en grupp inte var tillräckligt för avslag. En riktlinje utformad på det sättet i en översiktsplan kan inte i sig utgöra hinder mot att bygglov ges. Målet återförvisades till MMD för fortsatt prövning. Jfr även MÖD den 30 november 2012 i mål P 78-12, Eslöv med annan utgång men troligen med annorlunda utformning på ÖP:n.
MÖD 2016-11-11 M 6826-16 Uppvidinge	50 verk		Ansökan om höjning av totalhöjden på vindkraftverken från 191 meter till 200 meter har av såväl MMD som av MÖD bedömts kunna prövas enligt 24 kap. 8 § miljöbalken. Målet återförvisades till länsstyrelsens miljöprövningsdelegation.
MÖD 2016-10-12 M 3668-16 Öland			Anmälningsärende. Fråga om fågelinventeringen varit tillräcklig. Utredningen ska vara tillräcklig för att kunna bedöma om verksamheten är tillåtlig, inklusive uppgifter om påverkan på fåglar. Utredningen ska baseras på områdets betydelse som fågelokal samt kända uppgifter om förekomst av fåglar i området. Befintlig höghöjdsrygg skapar vindförhållanden som är gynnsamma för bl.a. rovfåglar. Stor mängd olika rovfåglar har setts och rapporterats in i det direkta närområdet. Arter som är upptagna i bilaga 1 till rådets direktiv (79/409/EU) om bevarande av vilda fåglar har funnits och dessa är särskilt skyddsvärda. Områdets karaktär och uppgifter om rödlistade arter medför således att höga krav kan ställas på utredningen. Två fågelinventeringar har utförts, dock ej under tid som är lämplig för att studera bivråk. Ifråga om havsörn och röd glada är inventeringsresultatet ottydligt och innehåller delvis motstridiga uppgifter.

			<p>Underlaget var inte tillräckligt för att bedöma tillåtligheten. Målet återförvisades till kommunen för fortsatt handläggning.</p>
<p>MÖD 2016-10-11</p> <p>M 11136-15 P 11134-15</p> <p>Kristianstad</p>	<p>Tre verk</p> <p>150 meter totalhöjd</p>	<p>600 meter till bostad</p>	<p>Genomgång av förhållandena vid dubbelprovning enligt både PBL och MB. Bedömning av en vindbruksplan.</p> <p>Konflikter med motstående intressen finns ofta i vindkraftsetableringar och att sådana konflikter ska undvikas kan inte anses vara styrande för bedömningen i målet.</p> <p>Verken kommer att bli väl synliga från flera håll och innebära en påverkan på landskapsbilden framför allt för de närboende. Uttalanden om att viss påverkan på landskapsbilden får accepteras.</p> <p>Artrik förekomst av fladdermöss inom det aktuella etableringsområdet. Även flera individer av den sällsynta arten <i>Barbastella barbastellus</i>.</p> <p>Fältinventering ska ske under yngelkolonitiden (juni-juli). Så har inte skett. En mer utförlig inventering av förekomsten av fladdermöss och analys av effekterna av en etablering och de restriktioner man föreslår behöver göras, särskilt mot bakgrund av förekomst av flera högriskarter samt den påvisade förekomsten av barbastell – en art som enligt EU:s art- och habitatdirektiv kräver särskilt skydd.</p> <p>Målet blev återförvisat till kommunen för ytterligare utredning om fladdermöss såväl enligt PBL som enligt MB. Detta stod sig i MD och MÖD.</p>
<p>MÖD 2016-09-21</p> <p>M 10647-15</p> <p>Fäbodberget, Åsele och Lycksele</p>			<p>Tillämplig nivå för buller är 40 dB(A) vid bostad. Bullernivån vid jaktstugor i sämre skick var över 40 dB(A). Dessa skulle enligt MÖD ej bedömas som bostäder vid tillämpningen av bullervillkoret.</p> <p>Vid kumulativt buller ska, om överenskommelse enligt MB 16:8 ej finns, varje tillståndshavare ha egna bullervillkor. Hänsyn tas till andra lagakraftvunna tillstånd till vindkraftparker som finns inom samma påverkansområde. På i domen angivna platser skulle bullret från nu aktuell anläggning uppgå till högst 39 dB(A). Vid övriga bostäder högst 40 dB(A).</p> <p>Inte skäl att skjuta upp frågan om ytterligare villkor avseende hinderbelysning.</p>

			Rättegångskostnader kan i regel inte dömas ut i denna typ av mål (tillståndsmål överklagat från länsstyrelsen/MPD).
MÖD 2016-05-25 M 9916-15 Juktan Sorsele	Nio verk 150 m höjd		<p>Moderbolagsborgen från Vattenfall AB har godkänts som säkerhet enligt MB 16:3.</p> <p>MÖD redogör i domen för vad som allmänt kan ställas för krav på en säkerhet och uttalade bl.a. följande.</p> <p>En moderbolagsborgen kan godtas som en i sig möjlig form av säkerhet. Det åligger sökanden att visa att den ställda säkerheten är tillräcklig och även i övrigt godtagbar samt att tillhandahålla den utredning som behövs för prövningen. Sökanden ska presentera den utredning om säkerheten som gör att prövningsmyndigheten inte behöver ha egen kompetens att göra de analyser och ekonomiska bedömningar som en del former av säkerhet kan kräva.</p> <p>Det kan i många fall, särskilt då det inte finns extern bedömning från kreditvärderingsinstitut, krävas att sökanden tillhandahåller ytterligare underlag, t.ex. utlåtanden av extern finansiell expertis.</p> <p>I det aktuella fallet var det Vattenfall AB som skulle gå i borgen som moderbolag. Det aktuella borgensåtagandet var litet i förhållande till hela koncernens ställning, omsättning och tillgångar. Moderbolagsborgen från Vattenfall godkändes.</p> <p>Om moderbolagets finansiella ställning skulle komma att försämrats på ett sådant sätt att det kan ifrågasättas om moderbolagsborgen fortfarande är en betryggande säkerhet har länsstyrelsen möjlighet att begära att säkerheten ställs i en annan form, jfr 24 kap. 5 § första stycket 12 miljöbalken.</p> <p>MÖD avslog länsstyrelsens begäran om att fastställa lägsta ratingnivå för att godkänna moderbolagsborgen samt kraven på att bolaget årligen skulle komma in med årsredovisning och uppgift om rating. Det fick länsstyrelsen istället själva kräva in med stöd av 26 kap. 21 § miljöbalken vid den löpande tillsynen av om säkerheten var tillräcklig.</p>
MÖD 2016-05-17 M 9024-15 Västervik			<p>Fråga om förlängd igångsättningstid</p> <p>Bolaget sökte om förlängd igångsättningstid (24 kap 2 § MB) eftersom de ansåg att de krävdes förnyade vindmätningar dels beroende på att de gamla mätningarna var osäkra dels pga att investerarna krävde</p>

			<p>bättre underlag vilket i sin tur berodde på en sämre konjunktur.</p> <p>MÖD konstaterade att försämrade konjunktur och att ytterligare lönsamhetsanalyser behövde göras inte var giltiga skäl för dröjsmål och tiden skulle inte förlängas på den grunden.</p> <p>I fråga om synnerliga olägenheter uttalade MÖD att det brukade röra sig om projekt som var delvis utförda. Eftersom den påtänkta vindkraftsparken inte var påbörjad var det inte heller något skäl.</p> <p>Ansökan om förlängd igångsättningstid avslogs.</p>
<p>MÖD 2016-03-29</p> <p>M 6039-15</p> <p>Myggedalen/Norra Hunna</p> <p>Askersund</p>	Fyra verk		<p>Frågor om riksintressen och artskydd var inte anledning att neka tillstånd. I övrigt fråga om bedömning av vad som ska anses vara en bostad och påverkan av pågående bygglovsprövning enligt PBL.</p> <p>Nya omständigheter ska beaktas... ” förutsättningar att meddela tillstånd för verksamheten ska göras utifrån de förhållanden som råder vid prövningstillfället ” ...</p> <p>Fyra mindre byggnader som ska användas för tillfällig övernattning för vilka bygglov meddelats och vunnit laga kraft var inte av sådan beskaffenhet att de kan jämföras med bostäder vid bedömningen av tillståndsansökans villkor. De utgjorde därmed inte hinder för bygglovet. Bygglov för fritidshus som ännu inte vunnit laga kraft utgjorde inte hinder för tillståndet enligt MB.</p> <p>Det följer av 5 kap. 1 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar att rättegångskostnad i regel inte kan dömas ut i denna typ av mål.</p>
<p>MÖD 2016-03-21</p> <p>P 9722-15</p> <p>Ögonfågeln Sollefteå</p>	Stor park, nu fråga om färre verk		<p>PBL och fråga om byggsanktionsavgift pga arbeten som utförts före startbesked.</p> <p>Sprängningsarbeten m m utfördes innan startbesked lämnats vilket kan utgöra grund för sanktionsavgift. Eftersom det inte var visat att sprängning m m skett efter den 1 juli 2013 gick det dock inte att ta ut sanktionsavgift. Datumet den 1 juli 2013 hänger ihop med en regeländring avseende byggsanktionsavgifter (9 kap. 12 § plan- och byggförordningen). Regler om byggsanktionsavgift har en straffrättslig karaktär och ska därför tolkas restriktivt. Bevisbördan för att förutsättningar för att besluta om byggsanktionsavgift finns åligger byggnadsnämnden.</p>
MÖD 2016-03-02	16 verk		Frågor om gemensamma villkor, samtidig prövning,

<p>M 1064-15 M 1067-15</p> <p>Rosenholm och Horshaga i Upp- vidinge kommun</p>	<p>180 meter totalhöjd</p> <p>11 verk 200 meter totalhöjd</p>	<p>amplitudmodulerat ljud, kumulativt buller, delegation av villkorsskrivning kontroll av buller, lågfrekvent buller och skuggning.</p> <p>Tillståndshavaren ska själv kunna råda över de villkor som prövningsmyndigheten föreskriver. Gemensamma villkor enligt 16 kap. 8 § miljöbalken är ett undantag från det, sådana villkor förutsätter att det finns en överenskommelse mellan verksamhetsutövarna.</p> <p>Skilda verksamheter som provas samtidigt ska som utgångspunkt ha samordnad prövning av den gemensamma miljöpåverkan som verksamheterna orsakar, jfr 16 kap. 11 § miljöbalken, jämkning kan ske. Gäller ej redan lagakraftvunna tillstånd.</p> <p>Den forskning som för närvarande pågår kring amplitudmodulerat ljud från vindkraftverk har ännu inte föranlett någon ändring i Naturvårdsverkets vägledning för buller från vindkraft eller utmynnat i andra vägledande råd eller liknande från annan myndighet. Det har heller inte framkommit andra skäl att i detta mål föreskriva om lägre begränsningsvärde vid förekomst av amplitudmodulerat ljud.</p> <p>Om flera vindkraftsparker påverkar samma område måste villkorsregleringen säkerställa att boende inte riskerar att utsättas för högre bullernivåer än vad som kan godtas från hälso- och miljösynpunkt. Vid samtidig prövning av två parker räknas båda med samt redan lagakraftvunna tillstånd som påverkar samma område. Tillståndshavaren ska ha egna begränsningsvärden att förhålla sig till. I nu aktuella fall fick respektive verksamhetsutövar angivna nivåer (36,37,38, 39 dBA) i angivna punkter (kartbilaga). Detta syftade till att ingen bostad sen skulle få över 40 dBA vilket vid bostäder i praxis har bedömts godtagbart för att förhindra olägenheter för människors hälsa och miljön.</p> <p>Delegation av villkorsskrivning avseende buller var olämpligt, det borde vara ett förfarande där sakägare kommer till tals.</p> <p>Ljudnivåmätningar vid en vindstyrka om 8 m/s på 10 meters höjd är ett referensförhållande som väljs i enlighet med praxis och är som Naturvårdsverket påpekat sådana förhållanden då bullret typiskt sett upplevs som mest störande. Det finns inte skäl att</p>
--	---	--

			<p>föreskriva om mätningar vid andra vindstyrkor, höjder och temperaturer.</p> <p>Villkor för lågfrekvent buller sattes för olika tersband. MÖD angav dock i motiveringen att det är en låg sannolikhet för att verksamheten ska ge upphov till störningar på grund av lågfrekvent buller. I ett av målen angavs kringboendes oro som skäl till att det ändå föreskrevs villkor om lågfrekvent buller. Med dagens kunskaper har det inte funnits anledning att regelmässigt föreskriva villkor om lågfrekvent buller vid vindkraftverksamheter</p> <p>Åtta timmars skuggtid per år är i enlighet med praxis. Skulle inte samregleras.</p>
<p>MÖD 2016-02-11 P 9468-15</p> <p>Kattegatt, Falkenberg</p>	<p>Upphävande av detaljplan för gruppstation för vindkraft till havs</p>	<p>Ca 7 km från land</p>	<p>Fråga om rätt för en ideell förening (MB 16:13) att överklaga beslut om upphävande av detaljplan (PBL 13:12). Även fråga om kopplingen till MB-tillstånd för vindkraft inom området och påverkan från unionsrätten om rätt till överklagande.</p> <p>Rätten att överklaga gäller planer som kan antas medföra betydande miljöpåverkan. MÖD uttalade att frågan om betydande miljöpåverkan ska anses föreligga måste avgöras utifrån vad som kan antas bli följden av att detaljplanen upphävs. Konsekvensen i nu aktuellt fall var att området blev oreglerat, Beslutet kan därför inte anses medföra någon betydande miljöpåverkan eftersom det inte innebär att området får tas i anspråk för någon sådan verksamhet eller åtgärd som anges i 4 kap. 34 § PBL. Att upphävandet fick konsekvenser för tillståndsdomen (MB) i fråga om vindkraftverkens totalhöjd medför ingen annan bedömning eftersom prövningen av denna påverkan redan har skett i tillståndsärendet. Eftersom den ideella föreningen var part i tillståndsärendet (MB) var föreningens rättigheter enligt unionsrätten tillgodosedda i tillräcklig utsträckning.</p> <p>Det var inte fråga om ett beslut som kunde antas medföra betydande miljöpåverkan. Föreningen saknade därmed klagerätt. Överklagandet avvisades.</p>
<p>MÖD 2015-12-10 M 11073-14 M 11101-14</p> <p>Falkenberg Varberg</p>	<p>Sex verk respektive elva verk</p>		<p>Fråga om fladdermusvillkor innebärande att vindkraftverken ska stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 5 m/s vid verkens nav. Detta gäller från en timme före solnedgången till en timme efter soluppgången under perioden fr.o.m. den 15 juli t.o.m. den 30 september.</p> <p>Det finns fladdermöss i området, fladdermöss är frid-</p>

			lysta enligt artskyddsförordningen. Vindkraftverk medför en risk för att fladdermössen förolyckas, det gäller särskilt vid låga vindhastigheter då födosök för dem till vindkraftverken. Villkoret är miljömässigt motiverat. Villkoret är vanligt förekommande och inte omöjligt att efterleva. Villkoret ska gälla som slutligt villkor.
MÖD 2015-12-08 M 6960-14 Falkenberg Kattegatt Off- shore	50 verk till havs 150 alt. 190 m totalhöjd	Ca 7 km till land	<p>Ansökan avslogs i MMD men tillstånd gavs i MÖD till 50 verk ca 7 km utanför kusten.</p> <p>Frågor i målet var bl.a.</p> <ul style="list-style-type: none"> - påverkan på torsk - påverkan på tumlare - samhällsekonomisk tillåtlighet (MB 11:6) - reglering av buller under vatten - ekonomisk säkerhet <p>MÖD uttalade att påverkan på tumlare var acceptabel beroende på de ganska långa avståndet (10 km) till för tumlarna viktiga områden. Vidare ska gälla skyddsåtgärder som ramp-up vid pålning och skräm-sesignaler genom pingers. Undervattensbuller reglerades med begränsningsvärde på 750 m avstånd, regleringen skedde enligt tysk modell. Den begränsade påverkan på tumlare medförde även att det inte förelåg tillståndsplikt enligt MB 7:28a (Natura 2000). Området kan utgöra lekområde för torsk men med de begränsningar och skyddsåtgärder som föreslås bedöms påverkan bli begränsad.</p> <p>Att projektet inte är företagsekonomiskt lönsamt är inget hinder enligt MB 11:6. Avgörande är istället om fördelarna från såväl allmän som enskild synpunkt överväger kostnaderna och skadorna. MÖD gör en allmän bedömning av att skadorna är begränsade och att verksamheten är tillåtlig enligt MB 11:6. Ekonomisk säkerhet ska ställas i sin helhet innan verken uppförs.</p>
MÖD 2015-11-27 M 3356-15 Örum Ystad	Ett verk 119 m total- höjd		<p>Fråga om strandskyddsdispens för anmälningspliktigt vindkraftverk.</p> <p>Vindkraftverkets fundament kommer delvis att placeras inom strandskyddsområdet men själva vindkraftverket (tornet) kommer att hamna utanför strandskyddsområdet. Vindkraftverket med dess fundament ska betraktas som en helhet. Vindkraftverk ska enligt förarbetena till bestämmelserna prövas enligt samma principer som gäller för andra byggnader och anläggningar inom strandskyddsområde. MÖD finner att det saknas särskilda skäl för strandskyddsdispens.</p>
MÖD 2015-11-27 M 3352-15	Ett verk 119 m total- höjd		<p>Anmälningspliktigt verk.</p> <p>Fråga om överensstämmelse med vindkraftsplan för</p>

Örum Ystad			<p>anmälningspliktigt verk, strandskydd, utredning om fåglar mm.</p> <p>Mark- och miljööverdomstolen anser att placeringen av ett enskilda vindkraftverk på platsen till viss del strider mot vindkraftsplanen genom att det inte placeras med grupper om 3-5 verk, men att denna omständighet inte ensamt kan utgöra hinder mot etableringen. Däremot i kombination med att det ligger inom strandskyddsområde (se MÖD 3356-15) utan att särskilda skäl angetts för det samt brister i utredning om fåglar och fladdermöss leder till att verket ska förbjudas.</p>
MÖD 2015-10-19 M 3674-15 Slageryd Vetlanda	Sex verk 180 m totalhöjd		<p>Frågor bl.a. om fladdermuspåverkan och buller.</p> <p>Ingivna fladdermusrapporter anger brist på lämpliga jaktmarker och dagtillhåll, liksom avsaknad av markerade ledlinjer. MÖD bedömer utredningen som tillräcklig för att sökanden ska ha visat att verksamheten inte kommer medföra några risker för fladdermusfaunan och att vindkraftverken i detta hänseende inte är olämpligt lokaliserade.</p> <p>Att ange bullervillkor som föreskriver att gränsvärdet 40 dB(A) ska innehållas vid ”störningskänslig plats” är för oprecist. Bolaget har inte har visat att det har faktiska och tekniska förutsättningar att uppfylla villkoret. Målet återförvisas till MMD för vidare utredning av bullerfrågan.</p>
MÖD 2015-09-29 M 5746-15 Hornmyran Lycksele	9 verk 175 meter totalhöjd	1,8-3,2 km 8 km	<p>Fråga om rätt att överklaga.</p> <p>Boende på 1,8-3,2 km avstånd gavs av MÖD rätt att överklaga tillståndsbeslutet. De klagande skulle ut sättas för buller på ca 30 dB(A). Att vindkraftsparken var avsedd att placeras högt i landskapet vilket medförde att den syns på långt håll vägdes in. Detta medförde som sagt klagorätt.</p> <p>Boende på 8 km avstånd hade inte klagorätt. Skälet försvårande av jakt gav inte klagorätt.</p>
MÖD 2015-09-25 M 11588-14 Blakliden Åsele	41-50 verk 180 meter totalhöjd		<p>Fråga i MÖD om utökning av verksamhetsområdet jfrt med underinstanserna med bl.a. fråga om påverkan på rennäringsen.</p> <p>Tre olika eventuellt tillkommande områden bedömdes. Inget av områdena bedömdes som lämpligt att medge utökning i. MÖD angav sammanfattningsvis följande om de tre områdena.</p> <p>1. Känsligt område för rennäringsen. Argument om</p>

			<p>att annars krävs andra ansökningar ändrade inte det.</p> <p>2. Området är ett av de viktigaste betesområdena för rennäringen. Sannolikt är det ett hundratal renar som använder området under några veckor, en anläggning kan störarenarna och påverka betesförhållandena. Det kan leda till att betesområdena i dessa trakter blir mindre effektivt nyttjade och att renarna hamnar tidigare på andra marker, lokalisering av vindkraftverk i detta område är olämplig.</p> <p>3. Området innehåller av Länsstyrelsen utpekade värde-trakter med värdekärnor. Detta är dock inte jämförbart med områdesskydd och räcker inte för avslag men kan beaktas i prövningen ändå. Det fanns inte skäl att utöka till området med värdekärnor.</p>
MÖD 2015-08-27 M 1945-15 Gullspång	Ett verk 750 kW 91 m totalhöjd		<p>Förbud mot drift av vindkraftverk pga vingtippshaveri (vingspetsen lossnat), samt fråga om förbud pga buller.</p> <p>En del av vingen hade lossnat. Delen blev senare utbytt och vingen reparerad men lst, MMD o MÖD menar att vingen inte är besiktigad på så sätt att det är säkerställt att driften kan ske säkert. Förbudet skulle kvarstå på den grunden.</p> <p>Förbudet, i den del det var grundat på risk för över-skridande av bullernivåer, upphävdes av MÖD (som höll med lst) då bullersituationen inte var tillräckligt utredd och inte motiverade förbud.</p>
MÖD 2015-06-22 M 1275-15 Åmål	Sex verk 200 m totalhöjd		<p>Fråga om klagorätt, hindersbelysning.</p> <p>Målet gällde slutligt villkor avseende hindersbelysning. Klagande bodde 10 respektive 12 km från vindkraftsparken vilket inte gav klagorätt, de var ej berörda. Åberopande av Århuskonventionen gav ingen annan bedömning. Överklagandet skulle avvisas.</p>
MÖD 2015-04-15 P 1433-15 Lilla Edet	Tre vindkraftverk		<p>Betydelsen av utpekande av riksintresse och länsstyrelsens granskningsyttrande.</p> <p>Av utpekande som riksintresse följer inte automatiskt att kommunen tvingas godta ett visst företag på den aktuella platsen. En ÖP är inte bindande men ger uppgift om markanvändningen både från kommunen och, genom länsstyrelsens granskningsyttrande, från staten. Området har av Energimyndigheten pekats ut som riksintresse för vindkraft. Lst har i granskningsyttrandet till nu aktuell ÖP inte haft invändningar mot att kommunen inte redovisat riksintresse för vindkraft i området utan istället framhållit allmänhet-</p>

			ens intresse av friluft- och strövområde. Den i ÖP angivna markanvändningen ska tillämpas eftersom det inte ifrågasatt den. Att äldre dokument om vindkraft angett ngt annat ändrade inte på det. Vid det förhållandet instämde MÖD i MMD:s bedömning att vindkraftverken inte skulle tillåtas.
MÖD 2015-04-15 M 8662-14 Örebro	Tre verk		Fråga om talerätt för organisation när det gäller beslut i anmälningsärendet (dvs tillsynsbeslut) En ideell förening med i och för sig bara 37 medlemmar har visat sig ha allmänhetens stöd bl.a. genom att ordna utställning med tema fågelskådning (500 besökare årsbasis). Det var därmed en förening som omfattades av talerätten i MB 16:13. Trots att det var ett tillsynsbeslut vilka inte nämns i MB 16:13 fann MÖD att föreningen fick överklaga eftersom bedömningen rörde påverkan på fåglar vilket aktualiserar artskydd och därmed även artskyddsdispens. Dispens nämns i 16:13 Beslutet omfattas av klagorätten enligt 16 kap. 13 § miljöbalken, återförvisning till Ist för sakprövning.
MÖD 2015-04-09 M 61-15 Torsås	Fyra + två verk		Fråga om ett överklagande av föreläggande riktat mot tidigare verksamhetsutövare även ska anses vara ett överklagande av motsvarande föreläggande riktat mot ny verksamhetsutövare som anmält (32 § FMH) att han tagit över verksamheten. MÖD uttalade att eftersom det är verksamheten klagandena vänder sig mot innefattar deras överklagande också de beslut om försiktighetsmått som nämnden riktat mot Nye verksamhetsutövaren även om dessa senare beslutsdatum inte explicit har angetts i överklagandet. Mark- och miljödomstolen borde mot bakgrund av detta ha tagit upp klagandenas talan till prövning. Återförvisning till MMD.
MÖD 2015:12 2015-03-09 M 216-15 Västervik	Fyra verk 150 meter		MÖD slår fast att länsstyrelsens miljöprövningsdelegation (MPD) är rätt instans att pröva frågor om förlängd igångsättningstid enligt 24 kap. 2 § andra stycket miljöbalken när det är MPD som är tillståndsmyndighet för det tillstånd som ska förlängas.
MÖD 2015-03-09 P 5593-14 P 5594-14 Strängnäs	Två vindkraftverk		Bygglov. Fråga om tillåtlighet med avseende på påverkan på fågel bl.a. havsörn och fiskgjuse. MÖD konstaterade följande. Området där de två vindkraftverken är avsedda att placeras är av särskild betydelse för havsörn genom det bo som finns inom buffertzonen (2-3 km) till de planerade vindkraftverken. Området kan också antas vara av liknande intresse för fiskgjusar. ÖP anger högt naturvärde av regionalt och lokalt intresse. Ett par km från platsen finns område utpekade som riksintresse för naturvård

			bl.a. på grund av sitt värde för fågellivet. Verkens placering på den aktuella platsen uppfyller inte kraven på anpassning till naturvärdena i området. Bygglov för den sökta placeringen av vindkraftverken ska inte beviljas.
MÖD 2015-02-13 M 161-15 Kalmar	Åtta vindkraftverk		Fråga om talerätt för att överklaga länsstyrelsebeslut om att inte ansöka om omprövning av ett tillstånd Ett bolag har ett tillstånd till 8 vindkraftverk. En förening begärde hos länsstyrelsen att tillståndet skulle återkallas eller omprövas. Länsstyrelsen beslutade att inte återkalla eller ompröva tillståndet. Föreningen överklagade till MMD som avvisade överklagandet. Föreningen överklagade vidare till MÖD som konstaterade följande. Klagande är en sådan ideell förening som har rätt att överklaga enligt 16 kap. 13 § miljöbalken. Avvisningsbeslut ska undanröjas och målet återförvisas till MMD för prövning i sak.
MÖD 2015-02-06 M 2538-14 Sävsjö Hylletofta	Fyra vindkraftverk		Anmälningens ärendet, fråga om fågelinventeringens kvalitet. Fågelinventering bestod av ett e-postmeddelande, en punktrutt och GPS-karta samt två fotografier. Området hade besökts vid tre tillfällen. Analys av inventeringen saknades och GPS-kartan var svårtydd. Förekomsten av skogshöns och spelplatser för dessa var för dåligt utredd. Målet återförvisades till nämnden för fortsatt handläggning.
MÖD 2015-02-06 P 2537-14 Sävsjö Hylletofta	Fyra vindkraftverk		Bygglov, fråga om fågelinventeringens kvalitet Fågelinventering bestod av ett e-postmeddelande, en punktrutt och GPS-karta samt två fotografier. Området hade besökts vid tre tillfällen. Analys av inventeringen saknades och GPS-kartan var svårtydd. Förekomsten av skogshöns och spelplatser för dessa var för dåligt utredd. Målet återförvisades till nämnden för fortsatt handläggning
MÖD 2015-02-05 M 5330-14 Tranås	Två vindkraftverk		Bygglov. Fråga om buller. Befintligt vindkraftverk. Även skugga. Bygglov hade beviljats och vindkraftverk uppförts. Tre år senare överklagades bygglovet. En fastighet som ägdes och brukades av ägaren till vindkraftverket hade bullernivåer mellan 46 och 52 dB(A). MÖD konstaterar att detta normalt sett inte accepteras men att det i fallet fanns speciella omständigheter och då särskilt det tidigare beslutade bygglovet medför att det vore oproportionerligt mot sö-

			<p>kanden att nu på grund av buller på sökandens egen fastighet avslå bygglov. Dock var skuggfrågan inte utredd och gick inte heller i brist på underlag att utreda i MÖD varför målet återförvisades.</p>
<p>MÖD 2015-01-14 P 9642-13</p> <p>Marks kommun</p>			<p>Bygglov. Fråga om buller. Befintligt vindkraftverk. Även skugga.</p> <p>Bygglov hade beviljats och vindkraftverk uppförts. Tre år senare överklagades bygglov.</p> <p>En fastighet som ägdes och brukades av ägaren till vindkraftverket hade bullernivåer mellan 46 och 52 dB(A). MÖD konstaterar att detta normalt sett inte accepteras men att det i fallet fanns speciella omständigheter och då särskilt det tidigare beslutade bygglov medför att det vore oproportionerligt mot sökanden att nu på grund av buller på sökandens egen fastighet avslå bygglov. Dock var skuggfrågan inte utredd och gick inte heller i brist på underlag att utreda i MÖD varför målet återförvisades.</p>
<p>MÖD 2014-12-22 M 2920-14</p> <p>Kalmar</p>	<p>Fyra vindkraftverk</p>		<p>Tillståndsmål enligt miljöbalken, frågor om 4 § artskyddsförordningen och begreppet avsiktligt dödande.</p> <p>Etableringen skulle ske ett område där risken för kollision är relativt begränsad. Avsikten med vindkrafts-etablering är inte att döda fåglar. Det är inte heller en uppenbar likgiltighet för förbudet i artskyddsförordningen. Etableringen stod inte i strid med 4 § artskyddsförordningen. Vindkraftverken var inte avsiktligt dödande av fåglar.</p> <p>Vid tillåtlighetsprövningen är artskyddsförordningen att se som en precisering av vad som kan följa av de allmänna hänsynsreglerna när det gäller skydd av arter. Prövningen kan leda fram till att verksamheten inte kommer i konflikt med fridlysningsbestämmelserna och att det därför inte blir aktuellt med dispensprövning, men självfallet kan utgången också bli att verksamheten trots planerade försiktighetsmått bedöms strida mot fridlysningsbestämmelserna. Om förutsättningar för dispens då inte finns är verksamheten olämpligt lokaliserad och inte tillåtlig.</p> <p>I nu aktuellt fall utgör fågelintresset inget absolut hinder.</p> <p>Återförvisning till länsstyrelsen (MPD) för prövning av övriga frågor.</p>
<p>MÖD 2014-12-22</p>	<p>Sju vindkraft-</p>		<p>Ansökan om dispens enligt 14 § artskyddsförord-</p>

<p>M 4937-14</p> <p>Boge Gotland</p>	<p>verk</p>		<p>ningen, fråga om avsiktligt dödande enligt 4 § artskyddsförordningen.</p> <p>Bolaget hade ansökt om dispens men menade egentligen att de planerade verken inte stod i strid med artskyddsförordningen. MÖD uttalade att det stod helt klart att bolagets avsikt inte var att döda eller störa havsörn. Inte heller fanns det någon som helst grund för att tro att bolaget med uppenbar likgiltighet för artskyddsförordningens förbud avsåg att uppföra vindparken. Det var inte ändamålsenligt eller rimligt att innan bygget av vindparken har påbörjats behandla frågan om dispens från artskyddsförordningens förbud. Inte heller senare är en sådan prövning relevant. Artskyddsfrågorna har sin givna plats i tillståndsprocessen för miljöfarlig verksamhet där artskyddsförordningen är att se som en precisering av vad som kan följa av de allmänna hänsynsreglerna när det gäller skydd av arter. Prövningen ska avgöra om artskyddet behöver regleras genom villkor, försiktighetsmått skyddsåtgärder. Alternativt kan prövningen leda till att verksamheten inte är tillåtlig. Ansökan om dispens avvisades.</p>
<p>MÖD 2014-11-25 P 7987-14</p> <p>Nässjö</p>	<p>2 verk 150 meter totalhöjd</p>		<p>Bygglov medgavs.</p> <p>MÖD uttalade att viss utredning borde ha beaktats av MMD. Bristen gick dock att läka i MÖD. Beräkningar visade att 40 dB(A) ekv. Nivå vid bostad kunde innehållas.</p>
<p>MÖD 2014-11-24 M 1859-14</p> <p>Ragunda</p>	<p>13 verk</p>		<p>Tillståndsmål. Ansökan avvisad p.g.a. brister i samrådet.</p> <p>Två personer som ägde fastigheter gränsande till etableringsområdet fick inte personliga kallelser till samråd. Information om samrådsmöten skedde genom annonsering i ortstidning och genom anslag. Vald tidning hade dock för liten spridning i området och fastigheterna hade inte brukningscentra i närheten av anslagen. Samråd med de två hade inte skett enligt MB 6:4. Då ska en avvägning göras i det enskilda fallet om bristen ska anses gå att läka eller om ansökan ska avvisas.</p> <p>MÖD uttalade bl.a. att vindbruk är verksamheten sådan att den typiskt sett föranleder synpunkter från berörda vad gäller framförallt verksamhetens omfattning, påverkan på omgivningen och den närmare placeringen av verken. De har gått miste om möjligheten att lämna tidiga synpunkter och därmed påverka ansökan. Det hjälper då inte att de kunnat ut-</p>

			veckla sin sak i överklagandet. Tillståndet upphävdes och ansökan avvisades.
MÖD 2014-11-19 M 12035-13 Nybro	13 vindkraft- verk 180 m total- höjd		<p>Frågan om bullervillkor. Även viss fråga om betydelsen av återtagen kommunal tillstyrkan för tillståndet som sådant när bara bolaget överklagat ett villkor.</p> <p><u>Återtagen kommunal tillstyrkan.</u> Att kommunen återkallar en tillstyrkan i ett mål där bolaget är ensam klagande och överklagat ett villkor kan inte leda till ett upphävande av tillståndet eftersom det skulle strida mot förbudet mot reformatio in pejus (ändring till den klagandes nackdel). Det faktum att kommunen återtagit sitt tillstyrkande kan inte beaktas inom ramen för målet eftersom själva tillståndsfrågan inte var uppe till prövning.</p> <p><u>Bullervillkor.</u> Det behövs ett bullervillkor som tar hänsyn till den delen av Svartbäcksmåla naturreservat som särskilt pekats ut som tyst område i den fördjupade översiktsplanen.</p> <p>Ett bullervillkor förtydligades på så sätt att kravet på att buller från vindkraftverken inte under någon del av dygnet får överskrida ekvivalent ljudnivå 35 dB(A) ska gälla för det område som i den fördjupade översiktsplanen för Nybro kommun är utpekad som tyst område, men endast i den del som området ligger inom naturreservatet. (Begränsningen till endast naturreservatet berodde på att villkoret i mark- och miljödomstolens domslut jämfört med miljöprövningsdelegationens beslut kommit att utformas till bolagets nackdel, trots att endast bolaget överklagat beslutet. Denna konsekvens förefaller inte ha varit mark- och miljödomstolens avsikt.)</p>
MÖD 2014-11-14 M 4358-14 Gullspång	Tre vind- kraftverk 150 m total- höjd		<p>Föreläggande om att söka tillstånd eller handläggning som anmälan? Fåglar och betydande miljöpåverkan?</p> <p>Anmälan enligt miljöbalken kom in till kommunen som förelade VU att söka tillstånd. Lst upphävde och sa at det gick att ta som anmälan, MMD instämde med lst. MÖD ändrade och gick på kommunens linje. MÖD uttalade bl.a. följande. Vid en tillståndsprövning ska det finnas en bättre och mer heltäckande utredning om bl.a. försiktighetsmått och dessutom har alla sakägare möjlighet att komma till tals i ett mål om tillstånd. I samband med en tillståndsprövning kan motstående intressen belysas och en allsidig bedömning göras (jfr. rättsfallen MÖD 2008:25, MÖD 2011:22 och Mark- och miljööverdomstolens avgörande den 8 september 2014 i mål nr M 1319-</p>

			<p>14). Vid nämndens prövning invände ett antal miljöorganisationer mot etableringen av vindkraftverken på den aktuella platsen på grund av risken för betydande påverkan på fågellivet. Nämnden har väl motiverat sin bedömning att det finns risk för betydande miljöpåverkan på grund av områdets känslighet ur ett fågellivsperspektiv. Mark- och miljööverdomstolen finner att utredningen ger stöd för att anta att det finns risk för betydande miljöpåverkan, även om det råder en viss osäkerhet. Att endast förelägga verksamhetsutövaren att vidta vissa åtgärder torde därför inte vara tillräckligt. Enligt Mark- och miljööverdomstolens praxis i fråga om vindkraftverk ska det, om det finns en beaktansvärd risk för påverkan på fågellivet, finnas en utredning avseende påverkan på fåglar som är aktuell, avser den aktuella platsen och är tillräckligt omfattande. Att förbjuda verksamheten kan dock vara en mer ingripande åtgärd än vad som behövs (jfr. rättsfallet MÖD 2008:25).</p>
<p>MÖD 2014-11-05 M 2762-14</p> <p>Strömstad</p>	<p>Fem verk 150 m total- höjd</p>		<p>Anmälningsärende enligt miljöbalken. Betydelse av ÖP.</p> <p>Kommunens miljö- och byggnämnd förbjöd verken med hänvisning till bl.a. ÖP. Länsstyrelsen upphävde förbudet, MMD fastställde förbudet. MÖD gick på länsstyrelsens linje och upphävde förbudet. MÖD anförde bl.a. följande. MÖD har flera gånger betonat betydelsen av en väl underbyggd fördjupad översiktsplan vid lokalisering av vindkraft. Som en utgångspunkt måste översiktsplanen i och för sig kunna fungera styrande vid vindkraftsetableringar inom en kommun. MÖD går emellertid sedan vidare och säger att översiktsplanen med dess tillägg inte är bindande vid lokaliseringsprövningen utan anmälan ska prövas utifrån förhållandena i det enskilda fallet. I förevarande fall bedömer MÖD att etableringen inte står i strid med vad som redovisats om konkurrerande intressen i ÖP. ÖP utgör inte skäl för förbud. Verken kan inte förbjudas på de grunder kommunen angett. Återförvisning till kommunen för fortsatt handläggning av anmälningsärendet.</p>
<p>MÖD 2014-11-05 P 2761-14</p> <p>Strömstad</p>	<p>Fem verk 150 m total- höjd</p>		<p>Bygglovsärende. Betydelse av ÖP.</p> <p>Kommunens miljö- och byggnämnd avslog bygglovsansökan med hänvisning till bl.a. ÖP. Länsstyrelsen upphävde avslaget, MMD fastställde avslaget. MÖD gick på länsstyrelsens linje och upphävde avslaget.</p> <p>MÖD anförde bl.a. följande. MÖD har flera gånger</p>

			<p>betonat betydelsen av en väl underbyggd fördjupad översiktsplan vid lokalisering av vindkraft. Som en utgångspunkt måste översiktsplanen i och för sig kunna fungera styrande vid vindkraftsetableringar inom en kommun. MÖD går emellertid sedan vidare och säger att översiktsplanen med dess tillägg inte är bindande vid lokaliseringsprövningen utan bygglov-sansökan ska prövas utifrån förhållandena i det enskilda fallet. I förevarande fall bedömer MÖD att etableringen inte står i strid med vad som redovisats om konkurrerande intressen i ÖP. ÖP utgör inte hinder för bygglovet. Bygglov för verken kan inte avslås på de grunder kommunen angett. Återförvisning till kommunen för fortsatt handläggning av bygglovsansökan.</p>
<p>MÖD 2014-10-23 M 4107-14</p> <p>Fröskog Åmål</p>	<p>6 verk 195 m total- höjd</p>		<p>Tillstånd medgavs i undersinstanserna. Bara överklagande avseende ett villkor om 1000 m skyddsavstånd till bostäder som MMD hade lagt till. Frågan i MÖD var om det är relevant att kräva 1 000 meters skyddsavstånd till bostäder?</p> <p>MÖD konstaterar inledningsvis att verksamhetens totala påverkan på omgivningen kan bedömas på det sätt som förutsätts i miljöbalken även om den exakta placeringen av verken inte fastställs förrän senare.</p> <p>Ur bullersynpunkt är det inte miljömässigt motiverat med ett preciserat krav på visst avstånd utan att det är tillräckligt att placeringen av vindkraftverken regleras genom ett villkor om maximalt tillåtet buller vid bostäder. Villkorsskrivningen om 1000 meters skyddsavstånd till bostäder upphävdes.</p>
<p>MÖD 2014-08-27 M 9473-13</p> <p>”Trekisröset” Halm- stad/Hylte/Ljungb y</p>	<p>11 verk Totalhöjd 150 meter (198 meter)</p>		<p>Ursprunglig ansökan rörde 13 verk. Tillstånd gavs till 10 verk i MPD och MMD men utökades till 11 verk i MÖD.</p> <p>MÖD uttalade sig i följande frågor. Tillstånd ska tidsbegränsas till 35 år. Ekonomisk säkerhet (500 000 kr) ska ställas i sin helhet innan tillståndet tas i anspråk. Kontroll av buller. Bullermätning får göras med närfältsmätningar och beräkningar. Kravet på immissionsmätningar utgår. Första mätning inom sex månader. Mätning minst vart femte år. Totalhöjden får vara 150 m men får vara 198 m om radarstyrd hindersbelysning används efter dispens från Transportstyrelsens föreskrifter. Kravet på avstängning vid låga vindhastigheter (15 juli-30 sept) till skydd för fladdermöss kvarstår.</p>

			Vissa frågor om anläggning och kabeldragning i våtmarksområde.
Högsta förvaltningsdomstolen 2014-06-26 5383-13 Badene, Vara kommun	4 verk		Rättsprövning av regeringsbeslut (se nedan, Regeringen 2013-05-08) Bygglov nekades för fyra vindkraftverk. HFD slår fast att regeringens beslut ska stå fast. HFD redogör vidare för innehållet i 3 kap. 9-10 §§ miljöbalken och dess regler om totalförsvaret, riksintressen och avvägning mellan riksintressen. HFD anger att beträffande riksintresset för totalförsvaret lämnar reglerna ett mycket litet utrymme för hänsyn till andra intressen. Regeringen har gjort rätt som nekat bygglov för fyra vindkraftverk.
MÖD 2014-04-16 M 7168-13 Aneby	4 verk		Anmälningens ärendet enligt miljöbalken Ang fladdermöss har bolaget anfört att området innehåller mycket få biotoper som är attraktiva för fladdermöss. Klagandena har hänvisat till en undersökning av förekomst av fladdermöss i närområdet. Resultatet av den undersökningen, som inte har ifrågasatts av bolaget, visar förekomst av sju eller åtta fladdermusarter vid sammanlagt fyra platser under en natt på respektive plats. MÖD anser att en mer utförlig inventering behövs för att ta ställning Fågelinventeringen var baserad på uppgifter från 70-talet och sedan kompletterad 2011 och var kommunövergripande. Utredningen beträffande fåglar är allmänt hållen och grundas inte på någon särskild inventering av förekomsten av fåglar på just den aktuella platsen. Kunskapsunderlaget vad gäller förekomsten av fåglar och fladdermöss och deras rörelsemönster inom området är bristfälligt. Utredning som ligger till grund för anmälan är inte tillräcklig för den prövning som ska göras i fråga om den valda platsen uppfyller kravet på en lämplig lokalisering enligt 2 kap. 6 §. Återförvisning fortsatt handläggning.
MÖD 2014-01-24 M 9650-12 Svartnäs Falun	53 vindkraftverk 180 m		Tillstånd gavs i MÖD till 53 verk Bolaget ansökte om 115 verk och fick av Ist (MPD) tillstånd till 83 verk. MMD upphävde tillståndet helt och hållet medan MÖD gav tillstånd till 53 verk. MÖD uttalade bl.a. följande. Om 83 verk uppfördes skulle viss del av etableringen medföra en påtagligt negativ landskapsbildseffekt, vidare skulle en by nära nog omringas av verk. Detta medförde att boende skulle påverkas kraftigt vad

			gäller landskapsbilden. MÖD ansåg att detta utgjorde hinder för en etablering av 83 verk. En etablering av 53 verk gav mindre påverkan och kunde tillåtas. Det fanns ingen anledning att skärpa MPD:s villkor om längre riskavstånd, buller, skuggning och ekonomisk säkerhet.
MÖD 2013-12-19 M 6740-12 M 6741-12 Alvesta	6 verk (6740-12) 3 verk (6741-12)		<p>Tillstånd gavs, fråga om bullervillkorens utformning då flera vindkraftparker med olika sökande påverkar samma omgivning.</p> <p>Två parker (en på sex verk och en på tre verk) var under samtidig prövning, dessa låg nära en tidigare tillståndsgiven park (36 verk).</p> <p>Det var bolaget med det tidigare givna tillståndet som klagade till MÖD.</p> <p>Den tidigare tillståndsgivna parken hade bullervillkor 40 dB(A). Dess tillstånd var inte under prövning nu och kunde inte ändras pga de tillkommande tillstånden. De tillkommande tillstånden kunde jämkas enligt reglerna i MB 16:11.</p> <p>Sökandena till de två tillkommande parkerna visade i bullerberäkning att deras verk gav högst 39 dB(A) vid närmaste bostad, den nivån användes av MÖD som ett bullervillkor på 39 dB(A). Vidare angav MÖD i domen att det av tillståndet till den redan tillståndsgivna parken framgick att det ankom på det bolaget att anpassa sin verksamhet så att det kumulativa bullret begränsas.</p> <p>De angivna bullernivåerna om 39 dB(A) förefaller vara tillämpliga i och med att sökanden åtagit sig dessa. Det är svårt att se att just nivån 39 dB(A) skulle få någon styrande verkan vid andra förhållanden.</p>
MÖD 2013-12-16 P 3174-13 Ödeshög	Totalhöjd 126 meter 800 kW		<p>Vid ansökan om ändring av bygglov har det ansetts som ansökan om ett nytt bygglov. Byggnadsnämndens beslut löd ”Godkänna ändring av beviljat bygglov”. Handläggningen av bygglovet skulle följt regelverket för bygglovsansökningar bl.a. grannhörande enl 8:22 ÄPBL.</p> <p>Bygglovet upphävdes och återförvisades för ny prövning.</p>
MÖD 2013-10-09 P 9722-12	Ett verk 150 m totalhöjd		<p>Avslag för bygglov till vindkraftverk</p> <p>MÖD konstaterade att någon närmare inventering av förhållandena (avseende fåglar) på den aktuella platsen inte hade gjorts under målets handläggning. Sökanden hade in-</p>

Brommö Mariestad			kommit med en utredning som bestod av slutsatser och sammanfattningar av andra, ibland flera år gamla, rapporter. Denna utredning är allmänt hållen och grundas inte på någon egen inventering av förekomsten av fåglar och fladdermöss på den aktuella platsen. Kunskapsunderlaget om fåglar och fladdermöss och deras rörelsemönster inom området är bristfälligt. MÖD fann att den utredning som låg till grund för ansökan, samt den utredning som har kompletterats ansökan under målets handläggning, inte var tillräcklig för att göra den avvägning mellan olika intressen som ska göras vid bedömningen av markens lämplighet enligt 2 kap. 1 § ÄPBL.
MÖD 2013-10-07 M 2079-13 Alvaret Öland	6 verk 130,5 m totalhöjd		Enskilda har inte haft rätt att överklaga Natura 2000-tillstånd (7 kap. 28 a § miljöbalken) Överklaganden från enskilda markägare ca 1 km från verken avvisades. Enskilda kan inte åberopa 16 kap. 13 § miljöbalken. De hade inte heller klagorätt enligt 16 kap. 12 § miljöbalken. En Natura 2000-prövning tar sikte på allmänna intressen. Oavsett hur nära den prövade verksamheten den enskilda bor kan beslutet i Natura 2000-ärendet alltså inte anses angå denne. (En domare i MÖD var skiljaktig).
MÖD 2013-08-28 M 473-13 Ljungby	12 verk 180 m totalhöjd		Fråga om hur preciserat man måste ange verkens placering direkt i tillståndets villkor. Mark- och miljööverdomstolen (MÖD) menade precis som länsstyrelsens miljöprövningsdelegation gjort att den exakta placeringen kan bestämmas i ett senare skede än vid tillståndsgivningen. Placeringen ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten och ljudberäkningar ska ingå i planeringen. Det i tillståndet beslutade bullervillkoret sökerställer att bullret inte ger olägenheter för människors hälsa eller miljön. Villkoret gvs följande lydelse. ”Planering och genomförandet av exakt placering av vindkraftverk, vägdragning och övriga detaljer i infrastrukturen ska fastställas efter samråd med tillsynsmyndigheten. I planeringen ska även ljudberäkningar ingå. Ljudberäkningen ska baseras på den typ av verk som ska etableras och till beräkningen ska sökandena redovisa om en eventuell effektreglering

			är nödvändig som skyddsåtgärd för innehålla villkor 7 (40 dB(A) vid bostäder).”
MÖD 2013-08-23 M 10072-13 Sällstorp Varberg	7 verk 13 i urspr. ansökan 150 m total- höjd		Frågor om fåglar, samråd, bullerberäkningar m m Tillståndsansökan avslogs. Sökanden sökte tillstånd till 13 verk. Länsstyrelsen gav tillstånd till sju verk men avslog sex verk med hänvisning till fåglar. Beslutet stod sig i MMD Vänersborg. Mark- och miljööverdomstolen (MÖD) uttalade att det fanns kända häckningar av rovfåglar samt andra rödlistade fågelarter inom området samt att det fanns utpekade områden för värdefulla fågelbiotoper. MÖD avslog ansökan i sin helhet med motiveringen att det inte räcker att uppfylla de buffertzoner som rekommenderas i Vindvals rapport nr 6467 ”Vindkraftens effekter på fåglar och fladdermöss” (2011) utan det måste ske en helhetsbedömning i fråga om etableringens påverkan på området som fågellokal vilket ledde till avslag. MÖD höll med om att samrådsunderlaget varit bristfälligt men inte så dåligt att det utgör skäl att avslå eller avvisa ansökan. Det finns inte något krav på att bullerberäkningar ska vara utförda av oberoende experter
MÖD 2013-06-03 P 1574-13 Ystad	Två verk Totalhöjd 120 m	800 m resp. 1200 m från bygg- nadsmin- nen 800 m till bostad	Grovt rättegångsfel. Fråga om bygglovsprövningens omfattning i mark- och miljödomstolen (MMD). Kommunen och lst hade avslagit bygglovsansökan. MMD, som prövade ansökan mot 3 kap. 2 § ÄPBL, upphävde deras beslut och återförvisade till kommunen dock utan att själv pröva bygglovsansökan enligt 2 kap. och 3 kap. 1 § ÄPBL. MÖD fann att MMD även borde ha prövat enligt dessa regler och övriga relevanta regler och den inskränkta avgränsningen av prövningen innebar grovt rättegångsfel. MÖD återförvisade målet till MMD för förnyad handläggning.
MÖD Beslut 2013-05-07 M 8490-12 Laholm	14 verk Totalhöjd 150 m		Resningsansökan och klagan över domvilla. Tillstånd hade beviljats och vunnit laga kraft. Därefter gjordes resningsansökan och klagan över domvilla baserat bl.a. på att samrådet varit otillräckligt. MÖD fann att det inte förekommit domvilla samt avslog

			resningsansökan. Ej Pt i HD 2013-08-09 Ö 2763-13
MÖD 2013:13 2013-04-11 M 7865-12 Ånge	12 verk		Tillstånd gavs till 12 verk. Fråga om artskyddsförordningen inverkan på möjligheten att ge tillstånd enligt miljöbalken. Vid tillståndsprövning enligt miljöbalken, där frågan om påverkan på skyddade arter aktualiseras, måste ställning tas till om det finns beaktansvärd risk för skada på fridlysta arter på sätt som anges i artskyddsförordningen. Om så är fallet ska en prövning göras av om det är möjligt att föreskriva särskilda skyddsåtgärder, så att skada inte uppstår. För att göra detta måste det finnas tillräckligt underlag för bedömningen av risken för påverkan på fridlysta arter. I det aktuella fallet bedömdes området inte vara lämpligt för fladdermöss. Arter av fladdermöss och deras livsmiljö skulle alltså inte skadas. Det förkom överflygningar av kungsörnar men avståndet till närmaste häckningsplats var mer än 3 km. Därmed bedömdes risken för att kungsörnar och deras livsmiljö skadas som så begränsad att den inte var sannolik. Bestämmelserna i artskyddsförordningen utgjorde inte hinder mot att meddela tillstånd.
MÖD 2013:7 2013-02-13 M 8238-12 Lomma	1 verk 125 m totalhöjd		Fråga om tillstånd enligt förordnande landskapsbilskydd enligt 19 § naturvårdslagen (upphävd, jfr dock 9 § lag om införande av miljöbalken), fråga om ansökan om sådant tillstånd ska tas upp till prövning när man gjort anmälan enligt miljöbalken. Enligt naturvårdslagen krävdes inte ett tillstånd enligt förordnandet om en tillåtlighetsprövning i stället skedde enligt miljöskyddslagen. Det nu aktuella verket är anmälningspliktigt enligt 9 kap. miljöbalken och förordning om miljöfarlig verksamhet (FMH) (s.k. C-verksamhet). Enligt 25 a § FMH ska en anmälan om ett sådant vindkraftverk innehålla en landskapsanalys som med ett fotomontage eller på annat sätt visar hur anläggningen syns i landskapet. Tillsynsmyndigheten ska därmed vid handläggningen/prövningen av anmälan enligt 9 kap. miljöbalken bedöma vindkraftsverkets påverkan på landskapsbilden. Detta innebär en tillåtlighetsprövning av verksamheten i den mening som avses i 19 § upphävda naturvårdslagen. Bolagets ansökan om tillstånd enligt

			förordnadet om landskapsbildsskydd skulle avvisas.
MÖD 2013-02-05 M 8116-12 Sölvesborg	1 verk 100 m total- höjd		Vindkraftverket var tillåtligt (anmälningsärende), återförvisade för meddelande av försiktighetsmått. Miljönämnden (Blekingens Miljöförbund) förbjöd uppförandet av vindkraftverket främst med hänvisning till kommunens ÖP. Lst höll med i den bedömningen. MMD och MÖD menade däremot att verket inte skulle försvåra det utvecklingsområde som angavs i ÖP för det aktuella området. Förbudet upphävdes. Boverket stödde i yttrande till MÖD kommunens linje men detta ändrade inte utgången i MÖD.
MÖD 2013-01-25 P 3385-12 Lomma	5 verk 125 m total- höjd	500 m till bostad	Bygglov medgavs av MMD och MÖD trots att kommunen avslagit bygglovsansökan. När ansökan inleddes gällde ÖP 2000 men den ersattes senare av ÖP 2010 som vann laga kraft 2011. I ÖP 2010 anges att att storskaliga vindkraftsetableringar inte är möjliga inom kommunen. MÖD ansluter sig till MMD som anger att ett allmänt förbud mot etablering av vindkraft inte hindra ett bygglov för fem vindkraftverk om förhållandena på platsen kan anses lämpliga. ÖP 2010 saknar sådana vägledande uppgifter om vindkraft som kan läggas till grund för prövningen i ett bygglovsärende. ÖP får därmed inte någon nämnvärd betydelse vid prövningen av aktuell bygglovsansökan, som istället får göras direkt mot bestämmelserna i 2 och 3 kap. ÄPBL. MÖD konstaterad att landskapsbilden skulle påverkas men inte så mycket att bygglov skulle nekas. Natur- och kulturvärden som utgjorde hinder fanns inte. Buller skuggor reflexer var inte betydande så att bygglov skulle nekas.
MÖD 2013-01-24 M 8236-12 Växjö	11 verk 150 m total- höjd 27,5 MW		Tillstånd gavs. Fråga om buller. 40 dB(A) är praxis och har bedömts tillräckligt för att säkerställa att olägenheter för människors hälsa och miljön inte uppkommer till följd av buller från vindkraftverk. VU har visat att att det finns faktiska och tekniska möjligheter att efterleva det uppställda villkoret. Det saknas skäl att uppställa strängare krav än det i praxis vedertagna begränsningsvärdet. Någon marginal till detta värde - i praktiken innebärande ett strängare begränsningsvärde - erfordras inte. Hänvisning till MÖD 2012-04-27 M 7022-11 och M 8512-11, se nedan.
NJA 2012 s 921	83 vindkraft-	11-12 km	Talerätt nekades bl.a. enskilda boende på 11-12 km.

<p>HD 2012-12-18 Ö 4925-11</p> <p>Taggen Hanöbukten</p>	<p>verk högst 170 m höga i Hanöbukten</p>	<p>över havet till boende</p>	<p>HD uttalade dessutom bl.a. följande.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De som inte hade överklagat MMD:s tillståndsdom hade inte rätt att överklaga MÖD:s avgörande. De avvisades i HD. 2. Om en organisation svarar mot de uppställda kriterierna i 16 kap. 13 §, har den rätt att överklaga. Om den däremot inte svarar mot kriterierna, får det göras en bedömning av samtliga omständigheter i det enskilda fallet. 3. Enskilda boende på 11-12 km avstånd som klagat ansågs inte berörda eftersom olägenheterna för dem är helt obetydliga i rättslig mening. Vindkraftsparken kommer inte att leda till sänkta marknadsvärden på deras fastigheter, ett förhållande som annars hade kunnat ge dem rätt att överklaga. Att begränsa det fria synfältet över havet och på så sätt påverka landskapsbilden ger inte de enskilda klagandena en rätt att överklaga. Det var rätt att avvisa deras överklaganden. 4. En förening med ca 10 medlemmar och som inte på annat sätt kunde påvisa allmänhetens stöd hade inte klagorätt. 5. Ej pt för organisationerna som hade talerätt.
<p>MÖD 2012-11-30 P 78-12</p> <p>Reslöv Eslövs kommun</p>	<p>Två verk</p>		<p>Frågan om ÖP:s aktualitet och påverkan av pågående omarbetning av ÖP samt tillämpning av 2 och 3 kap. ÄPBL.</p> <p>Bygglovsansökan för två vindkraftverk avslogs.</p> <p>En ÖP gäller först sedan beslutet att anta den vunnit laga kraft (4:12 ÄPBL) därför ska man inte tillämpa ett förslag till nytt tematiskt tillägg till ÖP som ställts ut men ännu inte antagits. MÖD säger vidare att ett långt gånget omarbetsförslag av ÖP kan påverka aktualiteten av den antagna ÖP:n men i detta fallet hade kommunen avsett att omarbete även det utställda förslaget. Det var därför riktigt att använda den gällande ÖP 2001. MÖD upprepade sedan (trots att planen var antagen 2002) vad som gällt sedan tidigare nämligen att en aktuell och välunderbyggd översiktsplan har stor betydelse för bedömningen av vad som kan anses vara en lämplig plats för en tillståndspliktig verksamhet. I ÖP fanns krav på avstånd till andra vindkraftverksgrupper som inte uppfylldes dessutom omfattade ansökan bara två verk medan ÖP sa 3-5 verk per grupp. MÖD tillade även att iakttagelser vid synen gav ytterligare stöd för att den aktuella platsen var olämplig för etablering av vindkraftverk med hänsyn till bl.a. olägenheter för de kringbo-</p>

			ende. Bygglovsansökan avslogs med hänvisning till 2 och 3 kap. ÄPBL.
HD 2012-09-25 Ö 3238-10 Mariestad			Kommunal tillstyrkan, 16 kap. 4 § miljöbalken. HD upphävde ett tillstånd som hade prövats i MÖD 2010-01-18, M 6371-08 (Mariestad). Tillståndet upphävdes efter det att resning beviljats enligt 58 kap. 1 § första stycket 4 rättegångsbalken dvs. domen strider uppenbart mot lag. HD bekräftar i övrigt det MÖD slagit fast i tidigare rättsfall (Lund, Säffle, Kristianstad, Hjo) dvs. det måste finnas en kommunal tillstyrkan för att tillstånd till vindkraft ska kunna ges.
MÖD 2012-09-13 M 5907-12 Bustorp Vara kommun	2 verk		Vindkraft och militär. Vindkraftverken låg in inflygningslinjen till Såtenäs flygflottilj som används av militären. MMD hade prövat målet (avslag). MÖD uttalade att målet rörde försvaret och att MMD enligt MB 21:7 med eget yttrande borde överlämnats till regeringen. Målet återförvisades till MMD för fortsatt handläggning. Hänvisning till MÖD 2000:31, MÖD 2005:13, MÖD 2009:3 och MÖD 2011:30
MÖD 2012-08-28 M 5547-12 Hällekis Götene	1 verk		Talerätt anmälningsärende enligt miljöbalken. Myndigheten för Samhällsnytt och Beredskap (MSB) hade inte rätt att överklaga ett beslut i anmälningsärende enligt miljöbalken, jfr 19 kap. 5 § och 22 kap. 6 § miljöbalken. MSB var inte part i mark- och miljödomstolen. Överklagandet från MSB avvisades. (Överklagandena från övriga klagande fick ej pt).
MÖD 2012-07-04 M 8344 11 Gotland, Mästermyr	10 verk		Tillståndsansökan avslogs. Avslaget berodde främst på Mästermyrs betydelse som fågellokal och de störningar på fågellivet som en etablering kan medföra. Många fågelarter finns på Mästermyr. Flera arter av rovfåglar och stora mängder vitkindade gäss. Det är främst kungs- och havsörn som är avgörande i målet. I målet framgår det att på och i anslutning till Mästermyr häckar både kungs- och havsörn samt att båda arterna har åkrarna på Mästermyr som jaktmark. Både havs- och kungsörn har regelbundet noterats vid de fältstudier som gjorts innan ansökan. det saknas vidare närmare kunskap om hur örnarna jagar efter gäss och i vilken utsträckning örnarna gör detta vilket försvårar bedömningen av hur örnarna påverkas. Kungs- och havsörn är upptagna på bilaga I till rådets direktiv (79/409/EEG) om bevarande av vilda fåglar. De är utpekade i Naturvårdsverkets rapport 6467, Vind-

			<p>kraftens effekter på fåglar och fladdermöss. Man bör undvika vindkraftverk nära boplatser eller på platser med regelbundna koncentrationer av rovfåglar (i detta fall främst örnar).</p> <p>Sökanden har inte visat att lokaliseringsregeln i 2 kap. 6 § miljöbalken har uppfyllts. Det går inte heller att skydda örnarna med villkor om försiktighetsmått och begränsningar. Tillstånd kan inte ges.</p>
<p>MÖD 2012-05-29 M 7639-11</p> <p>Gullberg Söderhamn</p>	<p>9 verk 150 m total- höjd</p>		<p>Avslag. Miljöprövningsdelegationen (MPD) avslog ansökan MMD Östersund gav tillstånd till 9 verk. MÖD upphävde sedan MMD:s tillståndsdöm och fastställde MPD:s avslag. MKB:n underkändes. Fiskgjuse, tjäder och orre inom platsen. Ansökan gav inte underlag för att säkerställa att artskyddsförordningen efterlevdes. Tillämpningen av artskyddsförordningen när det gäller val av plats liknar mycket tillämpningen av 2:6 MB. Den valda platsen har inte pekats ut i kommunens tematiska tillägg till ÖP. Finns närliggande område som är riksintresse för vindkraft som även omfattas av ÖP för vindkraft. MB 2:6 är inte uppfylld. MKB:n är för dålig när det gäller artskyddet och för dålig när det gäller alternativredovisningar.</p>
<p>MÖD 2012-04-27 M 8512-11</p> <p>Önnestad Kristianstad</p>	<p>3 verk 150 m total- höjd</p>	<p>580-700 m från bo- stad 80 m från fastighets- gräns</p>	<p>Tillstånd. MMD Växjö tillät två verk, det tredje tilläts inte främst pga buller. Bolaget kompletterade bullerutredningen i MÖD och visade att de klarade 40 dB(A), MÖD ändrade och tillät tre verk</p>
<p>MÖD 2012-04-27 M 7022-11</p> <p>Sölvesborg</p>	<p>2 verk 100 m nav- höjd 85 m rotor- diameter</p>	<p>525 meter till bostad</p>	<p>Anmälan. I MMD Växjö hade ett verk accepterats och ett verk förbjudits medan två verk accepterades i MÖD. Bolaget har kompletterat bullerberäkningar i MÖD och visat att de klarar 40 dB(A).</p>
<p>MÖD 2012:8 2012-03-23 P 1397-12</p> <p>Mellerud</p>			<p>PBL-mål. Överlämnande av målet till regeringen. Bygglov till vindkraft har i underinstanserna nekats med hänvisning till försvarets intressen. MÖD anger att mål som rör verksamheter som kan påverka utnyttjandet av försvarets anläggningar ska av domstolen överlämnas till regeringen. 13 kap. 4 § PBL (1987:10), prop. 2002/03:27 s 22.</p>
<p>MÖD 2011-11-23 M 847-11</p> <p>Bodhögarna Sollefteå och</p>	<p>80 verk 200 MW</p>		<p>Tillstånd gavs. Tillämpningen av miljöbalkens regler tillgodoser de åtaganden Sverige har enligt ICCPR. (FN:s internationella konvention om politiska och sociala rättigheter).</p>

<p>Ragunda</p>		<p>Vindkraft bidrar till hållbar utveckling MB 1:1. Riksintresse för vindkraft. Mycket angeläget att ge tillstånd till vindkraft. Ett delområde riksintresse för rennäringen men området är av stor betydelse för rennäringen, flyttled av riksintresse. Vindkraften ska ha företräde MB 3:10, vissa begränsningar i avstånd till rennärlingsområde samt villkor om att bistå med flytt av djur. Yrkande om 35 dB(A) i renskötseleområde avslogs. Även andra yrkanden om villkor avslogs. 30 års tillståndstid</p>
<p>MÖD 2011-11-23 M 825-11</p> <p>Ögonfågeln</p> <p>Sollefteå och Ragunda</p>	<p>40 verk 100 MW</p>	<p>Tillstånd gavs.</p> <p>Tillämpningen av miljöbalkens regler tillgodoser de åtaganden Sverige har enligt ICCPR. (FN:s internationella konvention om politiska och sociala rättigheter)</p> <p>Vindkraft bidrar till hållbar utveckling MB 1:1. Riksintresse för vindkraft. Mycket angeläget att ge tillstånd till vindkraft. Ett delområde riksintresse för rennäringen men området är av stor betydelse för rennäringen, flyttled av riksintresse. Vindkraften ska ha företräde MB 3:10, vissa begränsningar i avstånd till rennärlingsområde samt villkor om att bistå med flytt av djur. Yrkande om 35 dB(A) i renskötseleområde avslogs. Även andra yrkanden om villkor avslogs. 30 års tillståndstid</p>
<p>MÖD 2011-11-23 M 824-11</p> <p>Björkhöjden</p> <p>Sollefteå och Ragunda</p>	<p>240 verk 600 MW</p>	<p>Tillstånd gavs.</p> <p>Tillämpningen av miljöbalkens regler tillgodoser de åtaganden Sverige har enligt ICCPR. (FN:s internationella konvention om politiska och sociala rättigheter)</p> <p>Vindkraft bidrar till hållbar utveckling MB 1:1. Riksintresse för vindkraft. Mycket angeläget att ge tillstånd till vindkraft. Ett delområde riksintresse för rennäringen men området är av stor betydelse för rennäringen, flyttled av riksintresse. Vindkraften ska ha företräde MB 3:10, vissa begränsningar i avstånd till rennärlingsområde samt villkor om att bistå med flytt av djur. Yrkande om 35 dB(A) i renskötseleområde avslogs. Även andra yrkanden om villkor avslogs. Påverkan på kungsörn/fjällvråk i provotid, skyddsavstånd 2 km till boplats. 30 års tillståndstid</p>

MÖD 2011:41 2011-11-15 M 5482-11 M 5325-11 Alvesta Blädingeås	3 verk (ena sökande) 6 verk (andra sökanden)		MMD Växjö sa att de två tillstånd som lst givit till två olika sökanden skulle ges som ett gemensamt tillstånd. MÖD upphävde MMD:s dom och återförvisade till MMD Växjö för fortsatt handläggning. Målen ska behandlas som två tillståndsärenden eftersom det är olika sökanden. En samordnad prövning, i likhet med vad länsstyrelsen gjort, ska dock ske av den gemensamma miljöpåverkan som verksamheterna orsakar. MB 21:3 kräver samma sökande Om det krävs gemensamma villkor, se MB 16:8.
MÖD 2011-10-18 M 5159-11 Laholm			Tillsynsbeslut om att utförda bullermätningar vid vindkraftverk inte föranleder några åtgärder överklagades av granne. Lst och MD ansåg att överklagandet skulle avvisas. MÖD bestämde dock att tillsynsmyndighetens kontroll av bolagets mätningar kan få betydelse för frågan om det bör ställas krav på bolaget att vidta någon ytterligare bullerreducerande åtgärd så att de vid tillståndsprövningen bestämda bullernivåerna innehålls. Vid en sådan bedömning är det möjligt att beakta grannens av rättsordningen erkända intresse att inte utsättas för hälsoskadligt buller. Grannen fick överklaga beslutet. Återförvisades till lst för sakprövning av överklagandet.
MÖD 2011-10-14 M 5757-11 Taggen, Hanöbukten	83 verk i havet 170 m totalhöjd Totalt 300 MW	11-12 km över vatten	OBS, HD har beviljat pt och avgjort målet, se ovan HD 2012-12-18 Ö 4925-11 Talerätt. Boende på kusten 11-12 km från verken hade inte talerätt, påverkan på landskapsbilden som uppkommer till följd av den ansökta vindkraftparken inte är en sådan olägenhet för de enskilda intressena att den kan ligga till grund för deras klagorätt. Mark- och miljööverdomstolen finner vidare att risken för att de kommer att störas av buller och ljus på grund av den ansökta verksamheten med hänsyn till avståndet är obetydlig. Mot bakgrund härav kan de enskilda klagandena inte anses berörda av den sökta verksamheten på sådant sätt att de har rätt att överklaga miljödomstolens dom. Överklagandena avvisades.
MÖD 2011-06-23 M 8211-10 Storgrundet Sö-	70 verk Tot 265 MW Tot-höjd 180 m Till havs 11 km från fastland 3,5 km		Tillåtligt. Tillstånd gavs i MD. Lst klagade till MÖD och yrkade till slut bara ändrad villkorsutformning. Fråga om sakkunnigutredning enl MB 22:6 3 st. Anläggningsarbeten ska ske efter samråd med både tillsynsmyndigheten och Havs- och vattenmyndig-

derhamn	från ö		heten. Kontrollprogram BACI-metoden.
MÖD 2011-04-26 M 9290-10 Lidköping	2 verk 0,8 MW/verk höjd 100 m		Förbud mot verken. Två verk hade anmälts till kommunen som sagt OK, försvaret hade då ingen erinran. Vid lst handläggning av överklagande sa försvaret nej till verken. Lst, MD och MÖD gick på försvarets linje. MB 3:9. Ej skäl att överlämna till regeringen enligt MB 21:7
MÖD 2010-12-27 M 10320-09 Lund	3 verk 3 MW/verk Höjd 125 m		Ansökan avslogs. Kommunens tillstyrkan enligt 16 kap 4 § MB saknades. Kravet på tillstyrkan gäller även om ansökningsförfarandet inleddes innan lagändringen den 1 aug 2009.
MÖD 2010:38 2010-10-14 M 10316-09 Glötesvålen	30 verk högst 90 MW höjd 125 m		Tillstånd medgavs. Riksintressebedömningar. Friluftslivet påverkas inte av ändrad landskapsbild, påverkan på rennäringen är begränsad. Påverkan på kungsörnsbeståndet är acceptabel eftersom där finns ett livskraftigt bestånd. Geologiska formationer var ej utpekade som riskintresse och var inget hinder för tillstånd.
RÅ 2010 ref 74 RegR 2010-10-05 1378-08 Rymd- observatorium talerätt	1 verk	16 km från Rymdobs.	Talerätt enligt PBL avseende bygglov finns för Chalmers Rymdobservatorium på Råö utanför Kungsbacka avseende ett vindkraftverk på 16 km avstånd. Återförvisat till lst i Halland för sakprövning. Se även KR Gbg 2010-11-02.
MÖD 2010-09-21 M 1505-10 Markbygden Piteå			Talerätt miljöskyddsförening. Förening som vid överklagandet hade 92 medlemmar och som då varit verksam mindre än tre år hade inte rätt att överklaga tillståndsbeslut. Överklagandet avvisades.
MÖD 2010:32 2010-09-09 M 6883-09 Säffle	12 verk totalt 36 MW		Ansökan avslogs. Kommunens tillstyrkan enligt 16 kap 4 § MB saknades. Kravet på tillstyrkan gäller även om ansökningsförfarandet inleddes innan lagändringen den 1 aug 2009.
MÖD 2010:21 2010-06-10 M 8133-08 Kristianstad	3 verk 2,5 MW/verk		Ansökan avslogs. Kommunens tillstyrkan enligt 16 kap 4 § MB saknades. Kravet på tillstyrkan gäller även om ansökningsförfarandet inleddes innan lagändringen den 1 aug 2009.
MÖD 2010:34 2010-06-01 M 6909-09 Hjo	2 verk		Ansökan avslogs. Kommunens tillstyrkan enligt 16 kap 4 § MB saknades. Kravet på tillstyrkan gäller även om ansökningsförfarandet inleddes innan lagändringen den 1 aug 2009.
RÅ 2010 not 52	30 verk		Tillåtligt.

RegR 2010-05-27 1989-08 Sjisjka	130 m total- höjd Totalt 90 MW		Rättsprövning av regeringens tillåtlighetsbeslut 2007-12-19. Natura 2000 bedömningar, riksintressebedömningar m m.
MÖD 2010-05-14 M 7411-09 Umeå Hörneå	11 verk Totalhöjd högst 150 m		Tillstånd gavs. 40 dB(A) ska gälla MÖD undanröjde MD:s villkor som sa 35 dB(A) i friluftsområde
Regeringen 2010-03-04 M2009/1517/F/M Markbygden	1 101 verk Högst 200 m		Tillåtlighetsbeslut enligt 17 kap. MB. Verken befanns tillåtliga. Krav på godkännande från försvarsmakten för varje verk. Vissa samrådskrav med lst + samebyar. M fl villkor Tillståndsprövning sker sen vid lst Norrbotten (MPD)
MÖD 2010-01-18 M 6371-08 Mariestad	Tre verk med 100 m nav- höjd.		OBS se ovan HD 2012-09-25 Ö 3238-10. HD upphävde tillståndet. Tillstånd medgavs. MÖD ansåg här att man skulle bortse från att kommunen inte tillstyrkte ansökan. Man kan emellertid numera bortse från denna dom då senare praxis från MÖD anger annat. Se ovan Säffle, Hjo, Kristianstad, Lund. Se även nedan KR Jönköping, 2010-11-17, 3379-09
MÖD 2009-12-07 M 9960-08 Essunga	1 verk total- höjd 100 m 1 MW	360-370 m till bostad	Anmälan. Verket tillåtligt. 40 dB(A), 8 h skuggtid Invändningar om skyddsavstånd till kraftledningar i MÖD ändrade inte detta.
MÖD 2009:11 2009-11-10 M 5960-08 Kårehamns- porten	21 verk i ha- vet Totalhöjd högst 150 m totalt 50 MW	4 km från land	Tillståndsärende. Verken har befunnits tillåtliga. 40 dB(A) Ej talerätt för enskilda, de påverkas inte på så sätt att de har rätt att klaga. Kammarkollegiets talan företräder allmänna intressen. Samhällsekonomisk nytta, MB 11:6 Ekonomisk säkerhet (via resonemang i MD:s dom) 25 Mkr för 21 verk, byggs upp under 20-årsperiod.
MÖD 2009:38 2009-08-25 M 5256-08 Sjisjka	30 verk Totalhöjd 130 m Totalt 90 MW		Tillstånd gavs. Regeringen hade 2007-12-19 meddelat tillåtlighetsbeslut enligt 17 kap. MB, detta var bindande för domstolarna. Verken ligger i Natura 2000-område och i naturreservat.

MÖD 2009:32 2009-06-16 M 7051-07 Tolvmanstegen Strömstad	24 verk Totalhöjd 150 m 3 MW/verk		Tillstånd gavs 40 dB(A) Orört område dock ej skyddat 7 kap MB eller utpekad 3-4 kap. MB Angavs särskilt att samhällets mål för vindkraft har betydelse. Bara att vindkraftverken syns är inte skäl för avslag. I detta fall var alternativredovisningar inom en kommun tillräckligt.
MÖD 2009-04-16 M 2128-09 M 1009-09 M 1010-09 Sotared Falkenberg	5 verk 15 MW		Överklagandena skedde ca ett år efter laga kraft. Ansökan om återställande av försutten tid samt resning nekades.
MÖD 2009:11 2009-03-17 M 5960-08 Kårehamnsporten	21 verk i havet Totalhöjd högst 150 m totalt 50 MW		Talerätt Enskilda klagande på 4 km resp. 8 km avstånd hade inte rätt att överklaga Vissa uttalanden om föreningars klagerätt beroende på syftet med föreningen. (Notera dock senare ändringar i MB 16:13 ang. antalet medlemmar)
MÖD 2009:4 2009-03-10 M 4784-08 Kävlinge	3 verk total effekt på 6-9 MW. Totalhöjd högst 125 m.	603 m till närmsta bostad	Tillståndsärende. Verken har befunnits tillåtliga. Buller och källjud. Under 40 dBA vid samtliga bostäder med källjudet 102,8 dBA. Stred ej mot ÖP men stred mot särskild policy som dock inte var förankrad på samma sätt som ÖP, dvs inte samma tyngd som ÖP.
MÖD 2009:48 2009-03-05 M 294-08 Ej pt i HD 2010-05-28 T 1607-09 Skottarevet Falkenberg	30 verk i havet	7 km från land	Tillståndsärende. Ansökan avslogs. Bristfällig alternativredovisning samt befarad påverkan på torskleken i Kattegatt ledde till avslag. Notera att det fanns flera alternativ redovisade men att dessa alla låg i samma kommun därför var alternativredovisningen bristfällig eftersom den valda platsen samtidigt befarades ha påverkan på torskleken. Jfr Tolvmanstegen.
MÖD 2008:41 2008-12-22 M 3336-07 Örnsköldsvik Fanbyn			Avgörandet sa att om kommunen ändrade åsikt under resans gång skulle det inte påverka utgången. <u>Avgörandet har mindre aktualitet i det avseendet nu efter den 1/8 2009, MB 16:4, se ovan Säffle, Hjo, Kristianstad och Lund</u> MD Östersund sa 35 dB(A) vid bostäder. Utredningen visade att den nivån klarades. Bolaget överklagade dock inte den frågan till MÖD.
MÖD 2008-11-19	14 verk med		Tillståndsärende. Tillstånd ges till 14 av 19 verk i

M 2210-08 Taka Aapua	sammanlagd uteffekten om högst 51 MW. Totalhöjd högst 149,5 m.		MD:s beslut. Fyra bergstoppar med mycket höga naturvärden i form av orörd urskog mer artrikedom. Tre bergstoppar utpekade som riksintresse för vindkraft. Ej riksintresse naturvård ej naturreservat, ej påtaglig försvaring av renskötsel. Riksintressen ej oförenliga dvs behövs ej avvägning enligt 3:10. Riksintresse vindkraft innebär inte automatiskt ja till vindkraft. Viktigt med förnybar energi dock ska hänsyn tas. Tre områden tål ingreppet det fjärde området tål det inte. Tillstånd ges till 14 vindkraftverk av 19 i MD. Ek. säkerhet 300 000 kr per verk. Ej byggt, projektet enligt uppgift nedlagt.
MÖD 2008-07-29 M 8489-07 Östra Herrestad Simrishamn	9 verk med totalhöjden högst 125 m. (Högst 2,5 MW enligt ansökan.)		Tillståndsärende. Verken har befunnits tillåtliga. Landskapsbilden och buller. Slår fast att praxis är 40 dBA vid bostad.
RegR 2008-06-26 3181-07, 3183-07 Gabrielsberget	DP för 40 vindkraftverk		Rättsprövning av regeringens beslut att avslå överklaganden av detaljplan för vindkraft på Gabrielsberget. Ingen ändring i RegR.
MÖD 2008:30 2008-06-25 M 3887-08 Trolleboda Kalmarsund	Gruppstation Havet i Kalmarsund		Talerätt. Klagande på 7,5 km hade inte rätt att överklaga. Se även NJA 2004 s 590.
MÖD 2008-06-03 M 3750-07 Näsudden	6 verk 130 m 18 MW		Utbyte av 20 äldre mindre verk mot 6 nyare större verk Diskussion om viss placering av ett verk.
MÖD 2008-06-03 M 244-07 Rönne å, Klippan	1 verk 80 m 800 kW	950 m till bostad	Anmälan. Verket tillåtligt. Riksintresse naturvård inget hinder. Låg bredvid kraftledning och motorväg så landskapsbilden var redan påverkad. Området utpekade som lämpligt i ÖP.
Regeringen 2008-05-22 M 2006/2007/F/M Stora Middgrund	108 verk i havet 200 m höga		Tillstånd enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon. Omfattande villkor med krav på undersökningar. Ek säkerhet för återställning på 51 Mkr + 51 Mkr.
MÖD 2008:29 2008-05-14 M 294-08 Ej pt i HD 2008-09-29	30 verk i Havet ca 7 km från land 8-9 km till bostad		Talerätt. De enskilda klagande hade inte talerätt, de ansågs inte berörda eftersom deras bostäder låg 8-9 km från de planerade verken.

Skottarevet Falkenberg			
MÖD 2008:28 2008-03-25 M 294-08 Ej pt i HD 2008-10-06 Skottarevet Falkenberg	30 verk i Havet ca 7 km från land		Talerätt. Sveriges Fiskares Riksförbund hade inte rätt att överklaga. Förbundet hade inte rätt att överklaga som förening och det framgick inte att förbundet företärade enskilda fiskare.
Regeringen 2007-12-19 M2007/1617/F/M Sjisjka	30 verk 130 m totalhöjd Total 90 MW		Tillåtligt Regeringen avgjorde tillåtligheten enligt 17 kap. MB Verken ligger i Natura 2000-område och i naturreservat. Sen överlämnat till MD Umeå för fortsatt prövning, se ovan MÖD 2009:38 samt RegR 2010-05-27
MÖD 2007-12-17 M 10247-06 Kristianstad	3 verk på 1.5-2 MW. Totalhöjd 121 meter.	634 m till närmsta bostad	Tillståndsärende. Verken har befunnits tillåtliga. Praxis för buller är 40 dBA vid bostäder dygnet runt. Om bullret innehåller ofta återkommande impulsjud eller hörbara tonkomponenter ska det vara 35 dB(A). Ändrades till riktvärde i MÖD.
MÖD 2007:47 2007-12-12 M 2602-07 Borgholm Öland	4 verk 8 MW		Tillstånd gavs. Riksintresse kulturmiljö 3:6 inget hinder eftersom området redan är påverkat av modern samhällsbyggnad såsom kraftledningar, moderna ekonomibyggnader, dammanläggning och vindkraftverk. Primärt rekreativsområde MB 4:2 utesluter inte vindkraftverk. Verken stämmer med ÖP vilket spelar roll.
MÖD 2007-11-09 M 8428-06 Idre	10-15 verk		Avslag. Delar av parken belägen inom Natura 2000 område. Området opåverkat av mänsklig aktivitet under längre tid. Ska bedömas både markpåverkan och påverkan av områdets karaktär i stort. Syftet med Natura 2000 området kan inte nås om vindkraften ges tillstånd. Inte sådant väsentligt allmänintresse att Natura 2000-tillstånd ska ges ändå. Bara begränsat tillskott till elproduktionen som kan tillgodoses på annat sätt.
MÖD 2007-10-25 M 300-07 Gabrielsberget Nordmaling	40 verk, installerad effekt om totalt 120 MW. Höjden högst 150 m.		Tillståndsärende. Verken har befunnits tillåtliga. Gabrielsberget. Riksintresse för vindkraft.

MÖD 2007:35 2007-10-18 M 5074-07 Vilhelmina?	Vindmät- ningsmast		Talerätt 12:6-samråd En sameby hade inte rätt att föra talan mot ett beslut om samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken då beslutet i sig inte innebar någon rätt att förfoga över marken för att uppföra en vindmättningsmast
MÖD 2007:26 2007-06-27 M 1439-07 Vadstena			Några sakägare hade fört talan i länsstyrelsen och där fått bifall genom att ett bolags ansökan om att få uppföra vindkraftverk avslogs. Bolaget överklagade och miljödomstolen ändrade länsstyrelsens beslut och meddelade tillstånd. Hos Miljööverdomstolen (MÖD) ansökte en av sakägarna om återställande av försutten tid. MÖD fann att miljödomstolen borde ha låtit berörda sakägare få tillfälle att yttra sig över bolagets överklagande till miljödomstolen eftersom de kunde anses bli berörda av ett beviljat tillstånd. Domvilla ansågs ha förekommit. Miljödomstolens dom upphävdes och återförvisades för erforderlig behandling. (www.tofr.info)
MÖD 2007-05-28 M 4571-06 Falköping	1 verk 990 kW		Anmälningsärende, tillåtligt I anslutning till område som är riksintressen för naturvård enligt MB 3:6. Verket bedömdes dock inte inverka på förutsättningarna för bevarande av de naturvärden som riksintresset är åsatt att skydda.
MÖD 2006-12-15 M 1907-06 Munkagård Varberg	3 verk 3 MW/verk		Tillstånd gavs. MÖD ändrade bullervillkoren till riktvärden, se dock MÖD:s senare praxis om begränsningsvärden.
MÖD 2006:66 2006-11-10 M 6218-06 Hud Tanum		2 km till bostad	Talerätt avseende överklagande av en vindkraftpark---En klagande hade som grund för sin talerätt i ett överklagande åberopat att landskapsbilden skulle störas om vindkraftparken kom till stånd. Den klagandes bostad låg minst två kilometer från vindkraftverken. Miljööverdomstolen ansåg inte att den klagande var berörd av verksamheten på ett sådant sätt att hon hade rätt att överklaga domen trots att verken kunde ses från fastigheten. Överklagandet avvisades.
MÖD 2006:8 2006-02-03 M 1265-05 Utgrunden Kalmarsund			Tillståndsärende. Verken har befunnits tillåtliga. De klagande hade yrkat att som villkor för verksamheten skulle utöver angivna 40 dB(A) anges att bullret för planlagt fritidsområde inte fick överstiga 35 dB(A). Miljööverdomstolen fann att enbart det förhållandet att ett område används som ett fritidshusområde inte var tillräckligt för att karaktärisera det som ett område med särskilda kvaliteter. Det aktuella området kunde inte utifrån sina omgivningar anses vara ett så ostört område att låg bullernivå skulle anses som en särskild kvalitet och motivera särskilt hänsynstagande i fråga om den bullerpåverkan som

			kunde tillåtas. Miljööverdomstolen fann att 40 dB(A) var tillräckligt långtgående och ändrade inte buller-värdet.
MÖD 2006-01-13 M 3914-05 Lövstaviken Falkenberg	5 x 2 MW + 1x 600 kW Totalhöjd 107 m (2 MW-verken)	600 m till fritidsbo- städer, 100 m till småbåts- hamn	Tillståndsärende. Verken har befunnits tillåtliga. 40 dB(A) ekv-nivå under prövotid , utredning om buller . 8 h/år skuggbildning
MÖD 2005:59 2005-11-03 M 9505-04 Utanför Näsud- den Gotland	16 verk på vardera 2,75 MW. Nav- höjd högst 70 m, rotordia- meter högst 92 m.	2,5 km till närmsta bostads- bebyg- gelse.	Tillståndsärende havsbaserad vindkraftsanläggning. Bullervillkor vid bostadshus är 40 dBA. Talerätt vid 2,5 km, kunde drabbas av buller.
MÖD 2005:66 2005-11-01 M 2966-04 Hunnebostrand	3 x 1,8 MW totalhöjd 105 m	400 m till sommars- stuga, 500 m till bo- ende	Tillståndsärende. Verken har befunnits tillåtliga. Tillstånd gavs av MÖD avslag i underinstanserna. 40 dB(A) ekv-nivå, 8 h/år skuggbildning. MÖD fann att uppförandet kan påverka landskapsbilden men att sammantaget befinns det allmänna intresset av att bygga ut vindkraften tala för bifall. Det allmänna intresset av förnybar energiproduktion kan väga tyngre än än eventuell påverkan på landskapsbilden.
MÖD 2005-09-20 M 9959-04 Hog Stenungsund	2,3 MW 125 m total- höjd	425 m till bostad	Tillståndsärende. Verket har befunnits tillåtligt. Tillstånd gavs av MÖD, avslag i underinstanserna. Kuperad terräng. Huvudsakliga invändningar i un- derinstanserna var buller, skuggbildning och påver- kan på landskapsbilden . MÖD satte villkor på 40 dB(A) ekv-nivå dygnet runt samt högst 8 timmars skuggbildning per år. MÖD fann platsen lämpad för vindkraftverk och påverkan på landskapsbilden har därmed inte ansett påverka tillåtligheten.
MÖD 2005:33 2005-06-30 M 8141-04 Vårdkasberget Hudiksvall	5 verk 10 MW	1,6-3 km till bostad	Talerätt. Boende 1,6-3 km från vindkraftanläggningen har ansetts ha talerätt. MÖD anger att de olägenheter de klagande gör gällande inte är teoretiska eller helt obetydliga. Jfr NJA 2004 s 590
MÖD 2005:28 2005-06-10 M 8153-04 Suorvadammen	Vindmät- nings-mast		Avslag på dispensansökan i Nationalpark för att sätta upp vindmätningmast. Syftet att undersöka inför etablering med vindkraft ansågs inte vara särskilt skäl.
MÖD 2005-03-30 M 1305-04 Torseröd Tanum	600 kW	340 m till bostad	Föreläggande, tillstånd fanns ej. Verket har befunnits tillåtligt. Avgjort enl. ML. Ej skäl att förbjuda verket. MD och MÖD har inte

			ställt sig bakom periodvisa avstängningar. Föreläggande om försiktighetsmått, 40 dB(A) ekvivalentnivå, 8 timmar skuggbildning. Den ekonomiska skäligheten är bedömd i och med att det finns fast praxis.
MÖD 2005-01-17 M 1607-04 Bjaresjö Ystad	2 x 750 kW totalhöjd 79 m	625 m till bostad	Tillståndsärende. Verken har befunnits tillåtliga. 40 dB(A), om impuls ljud eller hörbara tonkomponenter 35 dB(A)
MÖD 2005:2 2005-01-12 M 440-04 Eslöv	2 x 600 kW 87 m totalhöjd	400 m till bostad 500 m samlad bebyggelse	Tillståndsärende, avslag. Verken har befunnits ej tillåtliga. Avslag på tillståndsansökan i MÖD, tillstånd gavs i underinstanserna med bl a villkor om 40 dB(A) ekv-nivå. Avgörande för MÖD:s bedömning är risk för buller och skuggbildning samt att verket utgör ett störande inslag i det flacka jordbrukslandskapet med småskalig bebyggelse.
MÖD 2004:40 2004-07-05 M 9178-02 Lund/Eslöv	3 x 1 500 kW 100 m totalhöjd	< 400 m till bostad	Tillståndsärende avgjort enl. ML. Verken har befunnits tillåtliga. 40 dB(A) ekv-nivå, 8 h/år skuggbildning. Miljööverdomstolen har ansett att i ett öppet jordbrukslandskap med en riksväg och en starkt trafikerad europaväg och höga föremål, bl.a. vindkraftverk, i närheten får inverkan av vindkraftverk på landskapsbilden anses måttlig och meddelade I aktuellt mål, i motsats till länsstyrelsen och miljödomstolen, tillstånd till tre vindkraftverk på platsen utan att alternativa plaster hade redovisats. Miljööverdomstolen fann att eftersom lokaliseringsregeln i 4 § miljöskyddslagen (1969:387) var uppfylld krävdes det ingen alternativ lokalisering
MÖD 2004:5 2004-02-19 M 5957-03	1 verk (4 verk?)		Talerätt för närboende Tillståndets avgränsning med olika VU
MÖD 2003:138 2003-12-29 M 623-02 Laholm	150 kW 250 kW 2 X 600 kW 2 x 750 kW	390 m till bostad	Tillståndsärende. Avgjort enl ML. Fyra befintliga vindkraftverk (150, 2 x250 samt 2 x600 kW) befanns tillåtliga. Två tillkommande verk (2 x 750 kW) befanns ej tillåtliga.
MÖD 2003:137 2003-12-29 M 7625-00 Laholm	600 kW	300-490 m	Förbud att uppföra vindkraftverk, verket ej tillåtligt. Avgjort enl. ML. Förbud meddelades av MÖD. Betydande påverkan på landskapsbilden , omkringliggande lågskalig bebyggelse, tveksamt med placering intill cykelväg. Med hänsyn till pågående omarbetning av översiktsplan och att det var risk att verket stred mot den omarbetade planen fann MÖD att det skulle förbjudas.
MÖD 2003:106	950 kW		Anmälningsärende. Verket har befunnits tillåtligt

2003-11-07 M 9282-02			Föreläggande om 40 dB(A) ekv-nivå.
Motala			
MÖD 2003:96 2003-10-16 M 718-03	48 verk i havet 2,3 MW/verk Tot 110 MW Navhöjd 67 m Tothöjd 115 m		Tillstånd medgavs. Verken uppförda och i drift.
Lillgrund Öresund			
MÖD 2003:86 2003-09-16 M 3554-02	600 kW	350 m	Anmälningsärende. Verket har befunnits tillåtligt Bedömning av skuggbildning, OK om under 8 h/år. Boverkets handbok "Planering och prövning av vindkraftsanläggningar" anger att en lämplig utgångspunkt vid prövning kan vara att utgå från den faktiska skuggeffekten på en störningskänslig plats och den får vara högst åtta timmar per kalenderår. Denna ståndpunkt delas av Miljööverdomstolen. Åtgärder för att begränsa skuggbildning ska därmed vidtas när denna tidsgräns överskrids. Den störningskänsliga platsen innefattar i detta fall hela fastigheten; bostadshuset är placerat så att man från detta kan se en större del av fastigheten och med hänsyn till dess storlek (1 229 kvadratmeter) och bostadshusets placering, kan man förutsätta att hela fastighetens yta utnyttjas på ett intensivt sätt. Den skuggberäkning som ingivits av vindkraftsinnehavaren har angivit skuggmottagaren till 35 x 35 meter och får enligt Miljööverdomstolen anses väl täcka in hela ytan av fastigheten. Av beräkningen framgår att gränsen på åtta timmar inte kommer att överskridas.
Laholm			
MÖD 2003:58 2003-06-03 M 6615-01	1,7 km		Anmälan. Vissa klagande hade ej talerätt på 1,7 km - avvisades. I sakfrågan bedömdes sen att två C-anläggningar med delvis samma störningsområde och som tillsammans kom över B-gränsen (som då var 1 MW) var en B-anläggning vilket medförde tillståndsplikt.
Skurup			
MÖD 2003:19 2003-03-12 M 7673-02	1 verk		Talerätt för nämnd som fått ett beslut upphävt av MD Nämnden hade rätt att överklaga eftersom den varit den enskildes motpart i MD. jfr RÅ 1999 not. 17
Mötö			
MÖD 2002:15 2002-02-13 M 4563-10			Ansökan avvisades pga brister i samråd/MKB. Ansökan avvisades utan att sökanden fått chans att komplettera. MÖD sa att ansökan var felaktig och beredningen otillräcklig därför gick det i detta fall att av-

Filipstad			visa direkt. Man kan bara i undantagsfall avvisa utan att först förelägga om komplettering.
MÖD 2002:10 2002-01-24 M 7416-00	1 verk		Förbud enligt naturvårdslagen att uppföra vindkraftverk Landskapsbild.
Helsingborg			
MÖD 2002:7 2002-01-18 M 1391-01	2 Verk		Avslag Riksintressebedömning. Knapphändig ansökan, kommun + lst avstyrkte = avslag.
Barsebäck			
MÖD 2001:38 2001-10-31 M 9540-99	2 verk		Avslag. Avgjort enl ML. Alternativredovisning saknades vilket inte var acceptabelt då sökanden inte visat att den valda platsen uppfyllde lokaliseringskravet i lagstiftningen (4 § miljöskyddslagen).
Orust			
MÖD 2001:37 2001-10-31 M 8328-99	6 verk 1,5 MW/verk Tot-höjd 100 m		Avslag. Avgjort enl. ML. För stor påverkan på landskapsbild, stred mot 3:1 NRL
Tjörn			
MÖD 2001:8 2001-02-13 M 8782-99	4 verk	400 m bostad	Tillstånd medgavs. Riksintressebedömningar. 40 dB(A)
Tanum			
Kammar- rätterna			
KR Göteborg 2010-11-24 3767-09	4 verk ca 150 m 2-3 MW/verk		Bygglov nekades. De föreslagna verken låg utanför de av kommunen utpekade områdena.
Laholm			
KR Jönköping 2010-11-17 3379-09	3 verk		Bygglov kan meddelas. Hänvisning till att MÖD avgjort enligt MB att tillstånd ska ges, se ovan MÖD 2010-01-18 M 6371-08. Påverkan på landskapet blir stor men inte större än att den får accepteras. Inga hinder för bygglov. Återförvisning till byggnadsnämnden för fortsatt handläggning.
Mariestad			
KR Göteborg 2010-11-02 7456-09	1 verk	18 km från Rymdobs	Chalmers Rymdobservatorium yrkade på upphävande av bygglov för vindkraft. ÖK avslogs. Rymdobs ligger 18 km från planerat vindkraftverk. Inte betydande olägenhet i den mening som avses i PBL 3:2.
Rymdobservatorium.			

(kommer ev att överklagas ?)			Se ovan om talerätt RegR 2010-10-05 (samma klagande men annat verk)
KR Göteborg 2010-05-20 6678-09 Kristianstad	1 verk		Avslag på bygglov för vindkraftverk Låg i område som bedömts som olämpligt för vindkraft. Kommunens bedömning ska väga mycket tungt.
KR Göteborg 2009-07-03 1878-08 Eslöv			Avslag bygglov. Kommunens bedömning ska väga tungt. Platsen låg inte inom område som i ÖP markerats för vindkraft.
KR Jönköping 2008-03-19 3864-05	2 verk och väg		Prövning enligt kulturminneslagen
KR Jönköping 2007-12-18 2162-06 (Ej pt i RegR 2009-10-23, 145-08) Gullspång			Avslag bygglov. Skyddsavstånd till väg 50 m ej uppfyllt. ÄPBL 3:2
KR Göteborg 2007-07-12 7474-06 Lillgrund Öresund	48 verk i havet i Öresund		Bygglov gavs, mindre avvikelser. 115 m höga vindkraftverk när detaljplanen angav 105 m var mindre avvikelser. Bygglov medgavs.